

ExchangeAlumni

CONNECT EMPOWER INSPIRE

AWE
Academy for Women
Entrepreneurs

“AWE – Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн академи” төслийг санхүүжүүлж, тууштай дэмжиж ирсэн АНУ-ын ЭСЯ-нд чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье. Дархан хотын бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийг чадавхжуулахад хувь нэмрээ оруулсан АНУ-ын ард түмэнд гүнээ талархаж байна.

We express our sincere thanks to the US Embassy for their funding and steadfast support to the “Academy for Women Entrepreneurs” /AWE/ project. We are grateful to the people of the USA, whose contributions have been vital in our efforts to empower women entrepreneurs in Darkhan.

Монголчлол

Эрхэм хүндэт Та бүхнийхээ амар амгалан айлтган мэндчилье. Хөдөлмөрч, баялаг бүтээгч эмэгтэйчүүд Та бүхэндээ аз жаргал, эрүүл энх, сайн сайхан бүхнийг хүсэн ерөөе.

Монголын Улсын Засгийн газраас хөдөлмөрийн зах зээлийн бодлого хөтөлбөрт, тэр дундаа жендэрийн тэгш бус байдлыг арилгах талаар чухалчлан анхаарч ажиллаж байна. Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалын дагуу төвийн бүс нутаг эрчимжсэн хөдөө аж ахуй, боловсруулах үйлдвэрлэлээр төрөлжин, дотоодын хэрэгцээгээ бүрэн хангасан “Эрүүл хүнс үйлдвэрлэгч, экспортлогч бүс” болгон хөгжүүлэхээр тусгалаа. Энэхүү хөгжлийн зорилтод хүрэхэд төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг хөгжүүлэн, бизнесийн салбарыг бүхий л талаар дэмжих бодлогыг баримталж байна.

Тэр дундаа хөдөлмөрийн зах зээлд эмэгтэйчүүдийн оролцоог нэмэгдүүлж, хөхиүлэн дэмжсэнээр дээрх зорилтод хүрэх цаг хугацааг урагшуулж чадна.

Өөрөөр хэлбэл, баялаг бүтээгч эмэгтэйчүүд Та бүхний хичээл зүтгэл, чин хүсэл зорилго, тэмүүлээр хөгжлийг хөтөлж явах учиртай. Монгол Улсын бизнесийн салбарт амжилттай бизнес эрхэлж буй хүчирхэг эмэгтэйчүүд олон болж байна. Илүү олон эмэгтэйчүүдийг амжилтад хүргэж, бүх салбарт тэдний оролцоог нэмэгдүүлэх зорилтыг хэрэгжүүлэхэд бодитоор дэмжлэг үзүүлж буй АНУ-ын Элчин сайдын яамны хамт олонд чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье. Та бүхэн “AWE-Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн академи” төслийг санхүүжүүлэн, тэднийг бизнес эрхлэхэд урам зориг өгч, чадавхжуулан амжилтад хүргэж байна. Мөн энэхүү сэтгүүлийн хуудаснаа эрхэлж буй бизнесээ танилцуулан, туршлагаа хуваалцан бусдад урам зориг, эрч хүч өгч буй эмэгтэйчүүдээрээ бахархаж байна.

Хамтарсан Засгийн газрын мөрийн хөтөлбөрт төвийн бүсэд Хөнгөн, хүнсний үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулж, улсынхаа хүнсний хэрэгцээг хангах, олон улсын тээвэр сүлжээг хөгжүүлэх зорилтыг тавьж байна. Энэ зорилтыг хэрэгжүүлэхэд төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг хөгжүүлэхэд бүхий л боломжийг бүрдүүлж ажиллах болно.

Бүс нутгийнхаа хөгжилд үнэтэй хувь нэмэр оруулж буй бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдээ төрийн бодлогоор дэмжиж, ХҮЧИРХЭГ ЭМЭГТЭЙЧҮҮД-ийг олноор төрүүлэхэд хамтран ажиллахыг хүсч байна.

Хүндэтгэсэн,
Болдын **ЖАВХЛАН**
УИХ-ын гишүүн, Сангийн сайд

Мэндгүмээ

Эрхэм хүндэт Дарханчууд, “AWE – Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн академи” төслийн оролцогч эмэгтэйчүүддээ чин сэтгэлийн мэндчилгээ дэвшүүлье.

Юуны өмнө эмэгтэйчүүдийн нийгэм дэх манлайлал оролцоог нэмэгдүүлж, эдийн засгийн хувьд хараат бус байх, бизнесээ өргөжүүлэх үр чадварт суралцах боломжийг олгож, эмэгтэйчүүд ажлын байр бий болгох, баялаг бүтээх, бусдад эерэгээр нөлөөлөх томоохон нөхцлийг бүрдүүлсэн Ц.Ганчимэг даргатай Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбооны хамт олонд талархал илэрхийлье.

АНУ-ын Элчин сайдын яамны дэмжлэгтэйгээр бизнес эрхлэгч, баялаг бүтээгч эмэгтэйчүүдийг чадавхжуулах Аризона Их сургуулиас гаргасан бизнес хөгжүүлэлтийн цахим платформын 6 сарын сургалтад 24 эмэгтэйг хамруулж, Дарханчууддаа томоохон хөрөнгө оруулалт хийсэн нь үр өгөөжтэй, ирээдүйтэй ажил болсныг тэмдэглэхэд таатай байна.

63 жилийн бахархалт түүхтэй Дархан хот ард иргэдийнхээ хичээл зүтгэл, оюун сэтгэл, нөр их хөдөлмөрийн үрээр богино хугацаанд сүндэрлэн босож, эрчим хүчний хангамж, дэд бүтэц, эрүүл мэнд, боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, аж үйлдвэр, худалдаа үйлчилгээ өргөжин амжилтыг олж, хөрөнгө оруулалт, бүтээн байгуулалтын нөр их ажил өрнөн үлсдээ тэргүүлсээр байна. Энэхүү амжилтад Дархан-Уул аймгийн нийт хүн амын 51 хувийг эзэлж буй эмэгтэйчүүд маань үнэлж баршгүй хувь нэмрийг оруулж, хамтран ажилласаар байгаа билээ.

Дархан-Уул аймгийн ИТХ-ын эрхэм зорилго нь нутгийн өөрөө удирдах ёсыг бэхжүүлж, орон нутгийн эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх бодлогыг тодорхойлоход иргэдийн оролцоог ханган, амьдралын чанарыг сайжруулахад оршино. Энэхүү бүрэн эрхийн хугацаанд орон нутагтаа ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, жижиг дунд бизнес эрхлэгчдийг дэмжих бодлогын ажлуудыг хийж хэрэгжүүлэхээр бид төлөвлөөд байна.

Бидний зүгээс Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбоо болон тус байгууллагын сум багдах салбар зөвлөл, сонирхолын бүлгүүд, сургалтын төвөөр дамжуулан Дарханы эмэгтэйчүүдийн оролцоо, манлайллыг дээшлүүлэхэд хамтран ажиллахдаа таатай байх болно.

Та бүхнийг бидэнтэй хамт урагш тэмүүлж, хамтдаа хөгжихийг уриалж байна.

Хүндэтгэсэн,
Алтангэрэлийн **ЯНЖМАА**
Дархан-Уул аймгийн ИТХ-ын Дарга

Монгол

Эрхэм хүндэт Та бүхэндээ энэ өдрийн мэндийг хүргэе.

Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбоо НҮТББ нь анхан шатны нэгж, гишүүн байгууллагуудын салбар зөвлөл, чиглэл бүхий зөвлөл, сонирхлын клубүүд, сургалтын төвөөрөө дамжуулан охид, эмэгтэйчүүддээ хүрэхийг хичээн ажиллаж байна.

Өнгөрсөн онд бид мэргэжлийн чадамж олгох сургалт, зөвлөгөөн, соён гэгээрэл, нөлөөллийн ажлууд болон зорилтот төслүүдийг хэрэгжүүлэхийн зэрэгцээ олон улсын байгууллагуудтай хамтран төсөл, хөтөлбөрүүдийг амжилттай хэрэгжүүлж, гадаад харилцаа, хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлсэн жил байлаа.

2024 онд хэрэгжүүлсэн төслүүдээс онцлох нь Монгол улс дахь АНУ-ын Элчин сайдын яамны \USA Embassy Mongolia\ дэмжлэгтэй “Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн академи” буюу “Academy for Business Entrepreneurs” (AWE) хөтөлбөр бөгөөд Дархан-Уул, Орхон аймгаас бизнес эрхлэгч 24 эмэгтэйг хамруулан амжилттай хэрэгжүүлж байна.

Энэхүү хөтөлбөр нь АНУ-ын Төрийн департаментын 2019 оноос эхлэн хэрэгжүүлж байгаа, сүүлийн дөрвөн жилийн хугацаанд дэлхийн 80 гаруй орны 25,000 гаруй эмэгтэй бизнес эрхлэгчдэд дэмжлэг үзүүлсэн ба Монгол улсад тэр тусмаа орон нутагт анх удаа хэрэгжиж байгааг хэлэх нь таатай байна

Та бүхний гарт эмэгтэйчүүдийн бизнесийг сурталчлан таниулах, тэдний бизнесийн манлайллын түүхийг алдаршуулах зорилгоор хоёр дахь удаагаа бүтээж буй “ХҮЧИРХЭГ ЭМЭГТЭЙЧҮҮД-2” сэтгүүлийнхээ цоо шинэ дугаарыг хүргүүлж байна.

Эмэгтэйчүүд бид нэгнээ дэмждэг, ойлгодог, хүлээн зөвшөөрдөг, амжилтад нь алга ташиж чаддаг, дараагийн талархлын эзэн нь өөрөө байхад дасгалжиж, бусдад урмын жигүүр ургуулдаг, оролцоотой байж олон шинэлэг санаа, шинэ бүтээлүүд уралдуулан, хамтдаа өсөн дэвжих хүсэл тэмүүлэлтэй, зорилгодоо хүрэхийн төлөө хамтдаа хичээцгээе.

2024 онд Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбоотой хамтран ажиллаж, хамт байсан та бүхэндээ гүн талархал илэрхийлье.

Хүндэтгэсэн,
Цэдэндамбын **ГАНЧИМЭГ**
Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбоо НҮТББ-ын Тэргүүн

FOCUS

АГУУЛГА

ХӨГЖСӨН ЭМЭГТЭЙ ЭРХЭЭ ХАМГААЛЖ ЧАДНА.....	7
ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН “АЛТАН ҮЕ” НЯЛХ БАЛЧИР НАСАНД ТОХИОДОГ	13
БИД ӨӨРСДИЙН УР ЧАДВАРАА ЭКСПОРТОЛДОГ	18
КОФЕ ХҮМҮҮСИЙГ НЭГТГЭДЭГ	21
ХИЛ ХЯЗГААРГҮЙ, ХААНА Ч ХҮРЧ АЖИЛЛАНА	28
МОНГОЛ ХҮНИЙГ МОРЬ ҮГҮЙГЭЭР ТӨСӨӨЛӨХИЙН АРГАГҮЙ.....	31
ТӨСӨЛ БИЧНЭ ГЭДЭГ МӨРӨӨДӨЛДӨӨ ХҮРЭХ ГАЗРЫН ЗУРГАА БҮТЭЭЖ БУЙ ХЭРЭГ ЮМ.....	36
ЦАВ ЦАГААН АЛЧУУР.....	39
БИЕИЙН ӨӨ СЭВИЙГ ДАРЖ, ГОО САЙХНЫГ ТОДРУУЛЖ ӨГӨХ НЬ ОЁДЛЫН АЖЛЫН ЧУХАЛ ХЭСЭГ	44
“ДАРХАНЫ БҮСГҮЙЧҮҮД” сургалтын төв	46

Холбоо барих:
Утас: 90969006
Email: Starlightxd964@gmail.com

Эрхлэгчийн зурвас:

“Хүчирхэг эмэгтэйчүүд”-ийн түүхийг өгүүлэх хоёр дахь тусгай дугаараа бэлтгэн та бүхнийхээ өмнө дэлгэж байгаадаа таатай байна.

“ХӨГЖСӨН ЭМЭГТЭЙ ЭРХЭЭ ХАМГААЛЖ ЧАДНА” гэх концепцийг удирдлага болгон ажилладаг Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбооныхон охид эмэгтэйчүүдээ хөгжих, суралцах бүхий л боломжуудаар ханган, гүүр болон ажиллаж буйг харахад бахдам сайхан, хамтран ажиллахад таатай байдаг.

Энэ удаад АНУ-ын ЭСЯ-тай хамтран “ACADEMY for WOMEN ENTREPRENEURS” буюу “Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн академи” төслийг хэрэгжүүлэн, орон нутагт бизнес эрхлэгч бүсгүйчүүдийг сурч хөгжих боломжоор ханган ажиллаж байна. Эрч хүчтэй, хүсэл тэмүүлэлтэй бас өөр өөрийн онцлог түүхтэй тэднийг бүгдийг нь энд бид багтаан танилцуулах хүсэл байвч, өгөгдсөн нөөц маань хязгаарлагдмал юм. Тиймээс,

Энэ удаад та..

Дэлхийд Монгол залуусын үр чадварыг экспортолж буй чадварлаг бүсгүйн АЛСЫН ХАРАА-г бахдан,

Үндэсний өв соёлоо хойч үедээ түгээгч ЭРЭМГИЙ морьтон эмэгтэйн гал цогтой ярианд омогшин,

Хэн ч усанд орох анхан шатны хэрэгцээгээ тав тухтайгаар авах ёстойг сануулсан УХААЛАГ эмэгтэйн чин сэтгэлд уяран,

Нялх балчир насанд нь хүүхдээ хөгжүүлэхийн чухлыг өгүүлэх БОЛОВСОРСОН эмэгтэйн шинжлэх ухаанч яриаг шимтэн таалан уншаарай.

ХҮЧИРХЭГ ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН, ХҮЧИРХЭГ ТҮҮХҮҮД
ҮРГЭЛЖИЛЖ БАЙНА....

Эрхлэгч, редактор:
Дизайнер:
Гэрэл зургийг:

Г.ГАНЦЭЦЭГ
Г.ГАНЗОРИГ
Х.ГАНБАТ
Б.ОЮУНЦЭЦЭГ

Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбоо, “Фокус Дархан” сэтгүүлийн редакци хамтран бэлтгэв.

ХӨГЖСӨН ЭМЭГТЭЙ ЭРХЭЭ ХАМГААЛЖ ЧАДНА...

Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбоо НҮТББ-ын Гүйцэтгэх захирал
Пүрэвдоржийн ОЮУНСАЙХАН

**Дархан-Уул аймгийн
 Эмэгтэйчүүдийн холбоо гэх
 60 гаруй жилийн түүхтэй олон
 нийтийн байгууллагатай хэрхэн
 ажил амьдралаа холбож байв.
 Анх ажил авч байсан түүхээсээ
 хуваалцаач?**

Одоогоос дөрвөн жил гаруйн өмнө 2019 оны 8-р сард Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбоо буюу Дарханчуудын хандив сэтгэлээр барьж байгуулсан энэ сайхан ордны босгыг даван нийгмийн салбарт өөрийн цаг хугацаа, үр чадвараа зориулахаар орж ирж байлаа. 2019 оны 10-р сард TEDxDarkhan анх болоход үзэгчдийн суудлаас үзэж “Аан, ийм байгууллага байдаг юм байна” гэж мэдэж байсан би ажлаа авангуутаа дараагийн TEDx үйл ажилагааны зохион байгуулалтанд гар бие оролцоод явж байлаа. Ц.Ганчимэг тэргүүн бид “JCI-Дархан” олон улсын байгууллагаар холбогдсон

хүмүүс. Гүйцэтгэх захирлын албан тушаалд хүн хайж байгаагаа хэлэхэд нь би нэлээн бодож байгаад өөрийгөө санал болгож байсан юм. Тэгэхэд тэргүүн маань ч “Өө, чамайг бол баяртайгаар хүлээн авна. Хамтран ажиллахад таатай байна” гэсэн. Ингэж энэ сайхан байгууллагатайгаа анх ажил, амьдралаа холбож байлаа.

**Санаанаас тань гардаггүй
 ямар ажил, төсөл байв?**

Энэ хугацаанд олон сайхан дурсамжуудыг бүтээжээ. Дурьдвал “Дарханы бүсгүйчүүд сургалтын төв”-өө нээж, С.Мөнгөнзул, Г.Дулмаа багш нартайгаа танилцаж байсан маань, анх удаа урлагийн галерейг Дархандаа нээхээр авъяаслаг сайхан уран бүтээлчидтэй уулзан танилцаж, тэдэнтэй хамтран ажиллаж байсан маань гээд тоочвол олон зүйлийг хэлж болох байна. Гэхдээ нэг үйл

явдал санаанаас гардаггүй юм. Дөнгөж ажлаа аваад удаагүй байхад маань ковидын цар тахал гарч, хөл хорионы нөхцөлд орж байсан. Дарханд “О” зогсолт зарлахад бид “Хайрын цэнэг” сайн үйлсийн аяныг санаачлан, Удирдах зөвлөлийн гишүүдтэйгээ хамтран Дархан-Уул аймгийг УИХ-д төлөөлдөг гишүүдэд санал тавьж, хандив тусламж босгон Мобиком, Юнител зэрэг үүрэн холбооны үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагуудад хандан, нийгмийн хариуцлагын хүрээнд Дархан-Уул аймгийн дөрвөн сумын зорилтот бүлгийн 1000 өрхийн нэг гишүүний гар утсыг гурав хоногийн турш нэгж, датагаар цэнэглүүлсэн юм. Тухайн үед бүх зүйлд гар утас хэрэг болж байсныг бүгд санаж байгаа байх. Хүнсээ захиалахаас эхлээд, ажил алба, хүүхдүүдийн хичээл гээд бүх зүйлд нэгж дата хэрэг болдог байсан. Хэрэв утас нь нэгжгүй бол эмнэлгийн тусламж

авахад ч хүндрэлтэй байсан цаг үе шүү дээ. Алдаа гарч ганц нэг айл үлдчих вий гээд айл бүр рүү залгаж асуухад “Ёстой хэрэгтэй юм ирлээ. Маш их баярлалаа” гээд баяр хөөртэйгөөр хариулж байсан нь санаанаас гардаггүй юм. Дандаа муу мэдээ сонсч байсан тэр хэцүү цаг үед баярлаж хөөрсөн хүмүүсийн ярихыг сонсох үнэхээр сайхан байсан. Энэ ажил сэтгэлд их тод үлджээ.

Нээрээ, сайхан ажил болж. Тэр үед байгууллага, аж ахуйн нэгжүүд үйл ажиллагаагаа зогсоож, бүгд санхүүгээ танаж байсан үе. Үйл ажиллагаагаараа өөрсдийгөө санхүүжүүлдэг танай байгууллагын хувьд нөхцөл байдал ямар байсан бэ? Эмэгтэйчүүдийн холбооны шинэ удирдлага ажлаа аваад удаагүй байсан санагдаж байна.

Сургалтууд зогсчихсон болохоор ордон үндсэндээ хаалгаа барьсан байсан. Гэсэн ч, дулаан, ус гэх мэт урсгал зардлууд хэвээрээ. Ашиглалтын зардлуудаа маань болон ажиллаж байгаа цөөн хүмүүсийнхээ цалинг хэрхэн өгөх нь Эмэгтэйчүүдийн холбооны шинэ удирдлагын өмнө том сорилт болж байв. Тэр үед Ц.Ганчимэг тэргүүн “Бид санхүүгийн хүнд байдалд байна. Та нар сонголтоо хийгээд өөр ажилд очиж болно шүү. Гомдохгүй ээ” гэж байсан. Миний санаанаас гардаггүй нэг зүйл байдаг юм. Бид цалингаа “50%-даж” байсан ч, нэг удаа төсөв хүрэлцэхгүй, Ганчимэг тэргүүн миний цалинг хувиасаа өгч байсан нь санаанаас гардаггүй. Тэгэхэд, би энэ хүнд дараа болоод байна уу даа гэх бодол төрж байсан. Сайхан цагийг хүлээх итгэлтэйгээр бид ажлаа үргэлжлүүлсээр өнөөдрийг хүрчээ.

ТББ-уудын хувьд санхүүгийн тогтвортой байдал хамгийн том даваа байдаг. Танай байгууллагын санхүүгийн

үндсэн эх үүсвэр юу вэ? Төрөөс дэмжлэг авдаг уу?

-Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбоо нь орон нутгийн ууган төрийн бус байгууллагуудын нэг бөгөөд өөрөө өөрийгөө санхүүжүүлдэг. Бусад ТББ-уудын нэгэн адил олон улсын төсөл хөтөлбөр, хандив тусалцаа, гишүүн байгууллагуудын татвар, сургалтын орлого гэсэн эх үүсвэрүүдээс үйл ажиллагаагаа санхүүжүүлдэг. Санаачлан хэрэгжүүлж байгаа төсөл хөтөлбөрүүдээ бид тэгээс эхлүүлэн хөрөнгө босгож зохион байгуулж ирсэн. Өнгөрсөн хугацаанд олон улсын байгууллагуудаас зарласан хөтөлбөрүүдэд төслөө илгээж, олон удаа татгалзсан хариуг авч байлаа. Харин сүүлийн жилүүдэд манай төслүүд дэмжигдэж байна. Тухайлбал, Канад санд бид гурван удаа төслөө илгээж, бүгдэд нь татгалзсан хариу авч байсан ба сүүлийн төсөл маань дэмжигдсэн. Ер нь энэ бүхэн уйгагүй хөдөлмөр, оролдлогын үр дүн байдагдаа. Мөн бид төр, хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай бүхий л талаар хамтран ажилладаг.

Та байгууллагынхаа үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл, зорилгыг хэлж өгөөч?

Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбоо НҮТББ нь охид эмэгтэйчүүдийн эрх ашгийг хамгаалах, хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийг баримтлан ажилладаг бөгөөд нийгэм, эдийн засаг, улс төр, шийдвэр гаргах түвшинд эмэгтэйчүүдийн оролцоог нэмэгдүүлэх, чадавхижуулах, жендерийн эрх тэгш байдлыг хангахад чиглэсэн төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж, сургалт, нөлөөллийн ажлуудыг хийж байна.

Амьдралын янз бүрийн нөхцөлд байгаа эмэгтэйчүүдээ сонсох чиглэлээр танайх олон ажлуудыг зохион байгуулж байсан. Тухайлбал, малчин эмэгтэйчүүдийн зөвлөгөөн, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ээжүүдийн уулзалт, өсвөр насны ээжүүд төсөл мөн бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн академи гэх мэтийг дурьдаж болох байх. Мөн мэдээж, дурьдаагүй үлдээсэн олон ажлууд бий. Эдгээр ажлуудынхаа талаар, үр дүнг нь хэрхэн дүгнэж байгаагаа хуваалцахгүй юу?

Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбоо НҮТББ нь өөрийн Удирдах зөвлөл, Орхон, Хонгор, Шарын гол сумд болон Дархан сумын 18 багийн Эмэгтэйчүүдийн зөвлөл мөн

Дархан сумын анхан шатны Эмэгтэйчүүдийн зөвлөлийн дарга нар

Дархан-Уул аймгийн эмэгтэйчүүдийн холбооны
Удирдах зөвлөлийн гишүүд

“Эртэч Дархан клуб”, “Охидын клуб”, “Дарханы бүсгүйчүүд” сургалтын төв, “Ахмадын зөвлөл”, “Цэмцгэр” төв, “Toastmasters Darkhan” клуб, “Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн зөвлөл”, “Эрхзүйн зөвлөл”, “Малчин эмэгтэйчүүдийн зөвлөл”, “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдийн асран хамгаалагчдын зөвлөл” зэрэг өргөн бүтэцтэй болж, охид эмэгтэйчүүдийн сайн сайхны төлөө хамтдаа хичээж, өнөөдрийн түүхийг бүтээж байна.

Өнгөрөгч 2023 онд бид нийт 32 үйл ажиллагааг зохион байгуулж, үүнд давтагдсан тоогоор 23500 хүн хамрагджээ. Мөн “Дарханы бүсгүйчүүд” сургалтын төвд нийт 300 гаруй хүүхэд багачууд, насанд хүрэгчид сурч, хөгжсөн байна. Түүнчлэн бид орон нутгийн жижиг бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийг дэмжих, сурталчлан таниулах төслийг АНУ-ын ЭСЯ-тай хамтран хоёр жил дараалан хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2024 онд АВЕ буюу Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн академи болон өргөжин хэрэгжиж байна. Ер нь хөгжсөн эмэгтэй өөрийнхөө эрх ашгийг төдийгүй бусдын зөрчигдсөн эрхийг хамгаалж чаддаг шүү дээ.

АВЕ буюу Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн академийн талаар та дэлгэрүүлж ярьж өгөөч?

Тус төсөл нь зөвхөн Дархан-Уул аймгийн төдийгүй Орхон аймгаас ч жижиг бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийг хамруулж байгаагаараа онцлогтой бөгөөд ороцогчид Хавайн Их сургуулийн сургалтын хөтөлбөрөөр нийт 13 модуль сургалтыг англи хэл дээр үзэхийн зэрэгцээ бизнесийн бодит кэйсүүд дээр ажиллан, олон сонирхолтой менторуудтай нүүр тулан уулзаж, туршлагаас нь суралцаж байна. Амжилттай оролцсон бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүд маань олон улсын сертификаттай төгсөнө. Ингэснээр бид эмэгтэйчүүдээ чадавхижуулж, үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэхэд нь туслах төдийгүй, зах зээлээ тэлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, эдийн засгийг тэлэхэд тодорхой хувь нэмрээ оруулна гэж харж байгаа. Мөн шинээр бизнес эрхлэхээр зорьж байгаа эмэгтэйчүүддээ ч урам зориг өгч, үлгэр дуурайл болно.

Баярлалаа таньд. Хийж, зорьж байгаа бүхэнд нь амжилт хүсье. Ярилцлагын төгсгөлд танаас асуугаагүй үлдээсэн зүйл байвал нээлттэй үлдээе.

Би энэ байгууллагадаа хоргодон, цалинтай, цалингүй ч өглөө бүр урам зоригтойгоор ажилдаа ирдэг. Энэ нь миний хувийн үнэт зүйл, хийж буй ажлын маань үнэт зүйлтэй ч яв

цав нийцдэгтэй холбоотой байх гэж би бодож явдаг. Тиймдээ ч хийж буй ажил бүхнээрээ бахархдаг. Өчигдөргүй өнөөдөр, өнөөдөргүй маргааш гэж үгүй. Бидний өнөөдрийн хийж байгаа бүхэн бидэнд өнөөдрийг авчирсан Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбооны үе үеийн төлөөлүүдийн бүтээсэн түүхийн үргэлжлэл юм. Ахмадуудынхаа эхлүүлсэн бүхнийг бид өнөөдөр нэр төртэйгөөр үргэлжлүүлж, маргаашийн шинэ үеийнхэндээ өвлүүлнэ.

Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбоо дэлхийн эмэгтэйчүүдийн байгууллагуудын урд нь биш гэхэд, зэрэгцэн алхах учиртай. Үүнд зорьж урам зоригтойгоор ажиллаж байна.

Энэ дашрамд, мянга мянган эмэгтэйчүүдээ манлайлан, тэдэнд тулгарсан асуудлуудыг шийдвэрлэхийн төлөө хүчин зүтгэж байсан үе үеийн тэргүүнүүд, удирдах зөвлөлийн гишүүд, гүйцэтгэх захирлууддаа чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье. Та бүхэндээ энхийн жаргал, мөнхийн сайхныг хүсэн ерөөхийн ялдамд, ирэх он жилд тохиох Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбооны түүхт 65 жил, Эмэгтэйчүүдийн ордон байгуулагдсаны 40 жилийн ойн тэмдэглэлт өдрүүдээр баяр жаргалтайгаар уулзан золгохын ерөөлийг өргөө.

ҮЕ ҮЕИЙН ТЭРГҮҮНҮҮД

Он цагийн шалгуурыг даван, өв уламжлалыг хадгалж, ирээдүйн хөгжилд хамтдаа тэмүүлнэ.

Ц.ЦЭНД - Анхны дарга |1962-1963 он|

- Эмэгтэйчүүд, охидын эрүүл ахуй, соёлжилт, боловсролд түлхүү анхаарсан он жилүүд байв.

Б.ГАРМАА - Тэргүүлэгч |1963-1964 он|

- Орон тооны бус даргаар орлон гүйцэтгэж байв.
- Ариун цэвэр, ахуйн соёлыг дээшлүүлэх, бүх нийтийг бичиг үсэгтэн болгоход чиглүүлсэн он жилүүд.

Н.ТОГТООМ |1964-1966 он|

- Эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр, соёлын чуулганыг зохион байгуулжээ.
- 1000 мэргэжлийн эмэгтэй боловсон хүчнийг Дархан хотод ирүүлэх хүсэлт гаргаж, төрийн байгууллага, боловсрол, эрүүл мэнд, удирдах албан тушаалд 1966 оны төгсөлтөөс бүрдүүлсэн

Ж.ДУЛМАА |1966-1972 он|

- Соёлжих танхим (гал тогоо, зочны, унтлагын өрөөг хэрхэн тохижуулах, номын сан бүрдүүлэх загвар бүхий) байгуулан, төрөл бүрийн дугуйлан хичээллүүлж “Юмханаар юм хийж сурцгаая” уриатай соёлжих танхимын сургалтыг бий болгосон.
- Тухайн үеийн нэршлээр ЗХУ-ын Консулын газар, Оросын Худалдааны эмэгтэйчүүдийн байгууллагатай хамтран дугуйлан, ажил мэргэжлийн уралдаан, үзүүлэх сургууль зэргийг зохион байгуулж байв.

М.БААСАЙ |1972-1978 он|

- Боловсролын түвшинг нас, мэргэжлийн ялгавартайгаар дээшлүүлэх, суурь мэдлэг эзэмшүүлэхэд чиглэсэн олон талт ажлуудыг хийж байв.
- Тэргүүний, манлайлагч эмэгтэйчүүдийг тодруулан алдаршуулж, сонгуульт албан тушаалд нэрийг дэвшүүлэх, сонгогдох бүхий л урьдчилсан ажлыг судалж, зохион байгуулан улмаар сургалтад хамруулж, дэвшүүлэн ажиллуулах, албан тушаалын жагсаалт гаргаж, хамгаалж, хэрэгжүүлсэн
- “Хотын соёл эмэгтэйчүүдээс шууд хамаарна” уриаг дэвшүүлж, хэрэгжүүлж, санал санаачилга гарган, ажлаа төлөвлөхдөө шинэ санаа, арга барил хайж, үр дүнг чухалчилж байв. “Хамгийн сонирхолтой нь эмэгтэйчүүдийн тасгийн ажлын төлөвлөгөө байдаг” гэсэн үнэт үнэлэмжтэй он жилүүд байлаа.

М.ЭНХМАНДАХ |1978-1990 он|

- Хөрөнгийн эх үүсвэр бүрдүүлэхээр сугалаа, хуримтлал, хандивын арга хэмжээнүүдийг зохион байгуулж байв.
- 1980 он “Хотын үйлчлэгчдийн анхдугаар зөвөлгөөн”, “Тунгалаг цонх, өнгөлөг шил” уралдааныг зохион байгуулав
- 1981-1984 он “Орон сууцны тагт”, “Төмөр замын өртөө - дугуй тойрог”, “Тойрог - 16 давхар сууц” гэх хотын нийт хоёр км замд ногоон байгууламж цэцэгжүүлэлтийн ажлуудыг хийв.
- Эрүүл мэндэд ээлтэй хөвөн даавуугаар хүүхдийн хувцас хийх сургалт, уралдаан “Эрээн даавууны баяр”-ийг зохион байгуулав.
- Хүүхдүүдийн дунд зургийн уралдаан, сургалт, Ордонд 7 хоногт 3 удаа оёдол эсгүүр, нэхмэл хатгамал, гэр ахуйн цахилгаан хэрэгслийн засвар, охид эмэгтэйчүүдийн эрүүл ахуй, хууль зүйн дугуйлангууд хичээллүүлж эхлэв
- “Үйлчин-Работница” клуб, харилцан туршлага солилцох уулзалтууд
- “Босговол яасан юм бэ?” бодлыг зорилго болгон өнөөгийн Дархан-Уул аймгийн “Эмэгтэйчүүдийн ордон”-ы барьж байгуулахаар бүх ард түмнээр хандивын ажил өрнүүлэн, суурийн шавыг 1987 оны 06 дугаар сарын 23-нд тавьж, 12 дугаар сарын 17-нд ашиглалтад оруулсан бүтээлч, бахархам түүхэн үе

З.ЦЭНГЭЛСАЙХАН |1990- 2013 он|

- Зах зээлд шилжсэн цаг үед санхүүжилт шийдэх гарц гаргалгаа олох - талбөртэй сургалт, нэрийн барааны дэлгүүр ажиллуулах, охидын кабинет, зорилтот өдөрлөг, цэнгүүн, ном сонин хэвлүүлэх зэрэг ажлуудыг хийж байв.
- Өсвөр насны охид, бүсгүйчүүдэд “Эрүүл ахуй, нөхөн үржихүйн үе шаттай эрүүл мэндийн сургалтыг зохион байгуулав.
- Гадаад хэлний (англи, герман, япон хэл) дамжаанууд хичээллүүлж байв
- Норвегийн тусламжийн байгууллагатай хамтран ноос ноолууран бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх сургалт хичээллэж байв.
- Өндөр мэргэжлийн оёдолчин, хувцасны загвар бүтээх “Хатад” сургалтын төв хичээллэв.
- Үе тэнгийн сургагч, хүрч очих ажилтан бэлтгэх, хуримтлалын бүлэг байгуулах зэрэг олон талт, хүртээмжтэй санал санаачилгуудыг бий болгож, үр дүнд хүрсэн он жилүүд байлаа.

Б.ТҮВШИНЖАРГАЛ |2013-2019 он|

- Сум, баг, байгууллагуудын дэргэдэх эмэгтэйчүүдийн зөвлөлийг сэргээн, байгуулж идэвхжүүлэв.
- Эмэгтэйчүүдийн ордны дээвэр, ариун цэврийн өрөөнүүдийг орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар засварлаж тохижуулсан.
- “Дарханы бүсгүйчүүд” сургалтын төв - хатгамал, эсгүүр, оёдол, үсчний сургалтууд явуулж эхлэв.
- “Дарханы бүсгүйчүүд” сэтгүүл - Эмэгтэйчүүдийн холбооны үйл ажиллагааг олон нийтэд таниулах, Дарханы бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийг дэмжиж, үйл ажиллагааг нь сурталчлах зорилгоор сар бүр эрхлэн гаргаж байв.
- Шилжин явах цом бүхий “Хайр дүүрэн гар” аян - Дэмжлэг шаардлагатай эмэгтэйчүүдэд халуун дулаан гар сунгах зорилгоор эд материал, санхүүгийн тусламж үзүүлэх, ажилд зуучлах, хүүхэд багачуудыг нь СӨБ-ийн сургалтад хамруулах, мөн эмэгтэйчүүдэд оёдол, уран хатгамлын сургалтууд явуулж байв.
- “Зуны сургалт аялал” - Улаанбаатар хотын 9 дүүрэг, 16 аймгийн эмэгтэйчүүдийн зөвлөлөөс төлөөлөн ирсэн 300 орчим оролцогч гишүүдийг хүлээн авч, харилцан туршлага, шинэ санаа солилцон, Дархан-Уул аймгийн дурсгалт газруудаар аялуулж, холбооныхоо үйл ажиллагааг сурталчилж байв.
- “Дарханы бүсгүйчүүд” шинэ жилийн цэнгүүнийг 4 жил амжилттай зохион байгуулж салбар салбарын шилдэг эмэгтэйчүүдийг алдаршуулав.

“

Өглөө бүр шүдээ угааж хэвшсэн шигээ, эрүүл амьдралын дадлуудыг өөрсдөдөө бий болгоё. Эмгүйгээр эрүүлжихэд энергижүүлсэн байгалийн давсны “KEY” брэнд таньд тусална.

”

Их Маргаз Уул ХХК-ы Гүйцэтгэх захирал,
Key брэндийг үндэслэгч

Э.ОЮУНТҮЛХҮҮР

“

Удам залгамжилж яваа малчин гэр бүлийн хувьд бид үндэсний өв соёлоо хадгалж, сүү цагаан идээгээ боловсруулж, олон төрлийн хамгийн эко бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэн та бүхэндээ хүргэж байгаа маань аз жаргал билээ.

”

Саальчин

Х.ПҮРЭВХҮҮ

ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН “АЛТАН ҮЕ” НЯЛХ БАЛЧИР НАСАНД ТОХИОДОГ

“Монтессориг эхнээс нь”, “Монтесорри жаал”, “Шингээгч оюун ухаан” номуудын орчуулагч, Бага балчир насны хүүхдийг хөгжүүлэх “Торниун” ТББ-ын үүсгэн байгуулагч

Хаянхярваагийн АРИУНСАНАА

НЯЛХ БАЛЧИР НАСНЫ ХҮҮХДИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮЙЛСЭД СЭТГЭЛ ШУЛУУДАН ОРСОН МИНЬ

Би зургаан хүүхдийн ээж. Анх бизнес удирдлага, олон улсын стратегич хос мэргэжлийг Япон улсад эзэмшиж их сургууль төгссөн. Гэр бүлтэй болж, хүүхдээ өсгөж байхдаа би хүүхэд өсгөх нь зүгээр л хар зөнд нь найдаад өнгөрүүлэх процесс биш юм байна гэдгийг ойлгож, мэдэрч байв. Шинэ ээжид тулгардаг бэрхшээлүүдийг туулаад явж байхдаа янз бүрийн зүйлд стрессдэх үе бишгүй л байлаа. Мэдэхгүй, чадахгүй зүйл чих гарна. Тэр үед ээжүүд хүүхдүүдтэйгээ очоод цагийг өнгөрүүлдэг, нялх нярай хүүхэдтэй холбоотой

НЭГ.

асуудлууддаа шинжлэх ухааны үндэслэлтэй хариулт зөвөгөө авдаг газар байвал ямар гоё вэ гэж боддог байв. Санаандгүй байдлаар би SONY корпорацийг үндэслэгч Масару Ибука гуайн бичсэн “Гурван нас хүрэхэд оройтно” номыг олж уншсан юм. Тус номонд зохиогч хэрхэн нярайн хөгжлийн төвөө үүсгэн байгуулсан тухайгаа бичээд “Хэрвээ би хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэддээ \түүний хүүхэд нь хөгжлийн бэрхшээлтэй төрсөн байж\ эрт үед нь дэмжлэг үзүүлсэн бол амьдралыг нь орвонгоор нь өөрчилж болох байж. Тиймээс өөрийнхөө хүүхдэд оройтсон ч, бусдад энэ боломжийг нээж өгөхийг хүсч байна” хэмээн бичсэн байв. Тэгсэн Масару Ибука гуайн “Нярайн хөгжлийн төв” яг миний хүсч байсан тэр зүйл мөн байв. Ямар

гоё юм бэ, манайд ийм газар байсан бол гэх бяцхан атаархал ч төрж байсан.

Хэзээ ч цэцэрлэгийн багш болно гэж бодож байгаагүй би хүүхэд хөгжлийн талаар судлах сонирхолдоо хөтлөгдөөд МУБИС-ын цэцэрлэгийн багшийн буюу СӨБ-ын ангид суралцаж хоёр дахь бакалавраа ч эзэмшсэн. Манайд СӨБ буюу сургуулийн өмнөх насанд 2-6 хүртэлх насыг хамааруулдаг. Гэтэл эрдэмтэд, судлаачдын баталж байгаагаар хүүхдийн хөгжлийн “Алтан үе” бол 0-3 нас юм. Хүний амьдралд чухал ач холбогдолтой амьдралын эхний энэ гурван насны ердөө нэг жилийн талаар сонсоод үлдээх надад хангалтгүй санагдаж байлаа. Хаана ямар арга зүйгээр 0-3 насны хүүхдийг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр илүү үр дүнтэй хөгжүүлдгийг

судалсаар Монтеessori арга зүйн талаар мэдэж, гүнзгийрүүлэн суралцахаар Америк явсан юм. Тэнд нялх балчир насны хүүхдийг хөгжүүлэх арга зүйд хоёр жил суралцаад 2019 онд Монголдоо ирж, “Торниун” ТББ-аа үүсгэн байгуулсан.

ХОЁР.

БАГА БАЛЧИР НАСНЫ ХҮҮХЭД БАГАЧУУДЫГ ХӨГЖҮҮЛЭХ “ТОРНИУН” ТББ

Ээж болж байгаа эмэгтэйчүүддээ үнэн зөв мэдээлэл өгчих юмсан, хүүхдийг алтан үед нь зөв чиглүүлж хөгжүүлчих юмсан гэсэн сэтгэлээр “Торниун” төвөө анх нээж байлаа. Одоо ч тэр зорилго, хүсэл маань хэвээрээ.

Сургуулийн болон цэцэрлэгийн насны хүүхдийн хооронд ямар эрс өөр ялгаанууд байдаг билээ дээ. Түүн шиг 0-3 насныхан болон СӨБ-ийн насны хооронд ч асар их ялгаа бий.

Хүүхэд бүхэн асар их нөөц өгөгдөлтэй төрдөг. Харин эцэг эхчүүд бид мэдэхгүй, анзааргагүй хандсанаас хүүхдийнхээ далд орших чадварыг өнгөлж, гялалзуулж тодруулахгүй орхих нь элбэг. Хүүхдийнхээ онцлог шинж байдлыг дарж, санаатай санаандгүй хүслээрээ өөрчлөх гэсэн эцэг эхчүүд бидний дунд олон бий. Хүүхэд ямар өгөгдөлтэй төрсөн, түүнийг нь дарангуйлахгүй гялалзуулж гаргаж ирэх нь манай үйл ажиллагааны чухал хэсэг бөгөөд бид 0-3 насны хүүхэд нь асруулагч, халамжлуулагч, хооллуулагч төдий биш хөгжигч, суралцагч гэж харилцдаг. Бага балчир насны хүүхдүүдтэй ажилладаг хүнийг АНУ-д багш гэж нэрлэдэггүй Assistance to Infancy буюу нярайн үеийн туслан чиглүүлэгч гэж нэрлэдэг нь санамсаргүй хэрэг биш юм.

Манай сургалт хөгжүүлэлтийн үйл ажиллагаа Монтеessori арга зүй дээр тулгуурлан явагддаг.

Тус арга зүйг үндэслэгч Мария Монтеessori нь хүний эх эмч хүн байсан бөгөөд тэрбээр бага насны маш олон хүүхдийг ажиглан судлаад “Тэдний дотор үл үзэгдэгч багш оршин чиглүүлж байх шиг хүүхэд аливаад сурах арга барилаа өөрөө олдог юм байна. Бид зөвхөн тэдэнд туслаж, орчныг нь бэлдэх нь чухал” хэмээн хэлсэн байдаг. Энэ юу гэсэн үг вэ гэхээр, жишээ нь 0-3 насанд хүүхдэд “ээж ээ” гээрэй гэхэд яг зааснаар “ээж ээ” гэж биш “ээд ээ” гэх эсвэл огт өөрөөр хэлж болно. “За хөлд ороорой, ингэж мөлхөөрэй” гэж дөрвөн хөллүүлэн заасан ч бидний санаан зоргоор хөлд ордоггүй шүү дээ. “Шингээгч оюун ухаан” номд энэ тухай бичихдээ “Хүүхдийн алтан үедээ олж, эзэмшиж чадсан чадваруудыг насанд хүрсэн хүнийхтэй зүйрлүүлбэл 30 жилийн хөдөлмөр юм” гэсэн нь бий. Үүнийг анх уншаад би, сонин л юм гэж бодоод өнгөрч байлаа. Тэгсэн хүүхдийн зөнгөөрөө эзэмшсэн эдгээр олон янзын чадварууд үнэхээр томчууд бидний хувьд нөр их хөдөлмөр, хүчин чармайлтын үр дүн байдгийг хожим ойлгосон. Хэрэв зөнгөөрөө болж байгаа мэт эдгээр чадваруудыг хүүхэд тухайн цаг үед олж авч чадалгүй

насанд хүрвэл энэ нь хожим 30 жилийн зарцуулах хөдөлмөр болох аж.

ГУРАВ.

НЯЛХ ХҮҮХДЭД ЮУГ, ХЭРХЭН ЗААДАГ ЮМ БЭ ГЭЖ АСУУХ ХҮМҮҮС БИЙ

Тийм ээ, саяхныг хүртэл хүмүүс надаас “Нэг настай хүүхэд юу сурах вэ дээ. Чи юу заадаг юм?” гэх мэтээр асууж, шаал дэмий юм хийж байна гэх нь элбэг байсан.

Тэгвэл, яагаад нялх балчир насанд нь хөгжүүлэх илүү үр дүнтэйг тайлбарлая. Хүний хөгжлийн алтан үе буюу 0-3 насанд хүүхэд хөлд орж, хөлд орж, бүх танин мэдэхүйн суурь тавигддаг талаар дээр дурьдсан. Хүүхэд гэлтгүй томчууд бидэнд ч хэзээ ч харж байгаагүй зүйлийнхээ зургийг нь л хараад бүрэн төсөөлөх хэцүү байдаг шүү дээ. Хамгийн ойрын жишээ гэвэл, онлайн-аар худалдаа хийх эрсдэлтэй, амаргүй байдагтай адил. Яг түүн шиг, хүүхэд голд нь зангуу хийж наасан тэнцүү хуваасан модон жимсээр тоглоход бодит мэдрэмж авахгүй. Харин жинхэнэ жимсийг гараараа барихад базагдаж, үнэр нь хамар цоргиж, хуруугаа долооход

чихэрлэг амт нь мэдрэгдэнэ. Ийм бодит мэдээллүүдийг хүүхдэд өгөх хичээлүүд манайд ордог юм. Жишээ нь, хүүхэд аягатай цай аваад явж байна гэж тоглоход хоосон аягыг бол хайш яйш бариад л явна. Харин дотроо шингэнтэй байвал цалгиахгүйн тулд хүүхэд хөдөлгөөнөө хянаж, гар, хөл, оюун ухаан нь бүхэлдээ ажиллана. Энэ мэт томчуудын хувьд энгийн зүйлс хүүхдийг хөгжүүлэхэд маш чухал нөлөөтэй байдаг. “Торниун” бага балчир насны хүүхэд хөгжлийн төвийн гол онцлог ч энэ.

Хүүхэд бодит эд зүйлсийг өөрөө танин мэдэж хөгжих Монтессори арга зүйг бид баримтлан, хүүхдийн нас биед тохирсон хэрэглэгдэхүүнүүдийг ашиглан урлаг гоо зүйн мэдрэмж өгөх дуу хөгжмийн хэсэг, амьдрах ухааны мэдлэг олгох хэсэг, мэдрэхүйн чадвар дэмжих хэсэг, хэл ярианы хэсэг, хоол бэлтгэх хэсэг зэрэг талбаруудад хүүхэдтэйгээ хамт ажиллан хөгжүүлдэг.

ДӨРӨВ.

АУТИЗМТАЙ ХҮҮХДҮҮДТЭЙ ГАНЦААРЧЛАН АЖИЛЛАХ ЗӨВЛӨГӨӨ ӨГӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТАЛААР

Манайх хөгжлийн төвөө нээхтэйтэйгээ зэрэгцүүлэн дэргэдээ аутизмтай болон тусгай хэрэгцээт хүүхдүүтэй ганцаарчлан ажиллах, эцэг эхэд шинжлэх ухааны үндэслэлтэй зөвлөгөө өгөх танхимаа нээн ажиллаж эхэлсэн. 2023 оны дундуур хагас өдрөөр хөгжлийн төвийнхөө үйл ажиллагааг эхлүүлээд байж байхад манай дээр эхлүүлж байхад манай дээр аутизм, даун гэх мэт ялгаатай бага насны хүүхдүүд хандаж байсан. Яах аргагүй мэргэжлийн боловсон хүчин дутмаг учраас хэрвээ тэр хүүхдүүдэд туслахгүй явуулчихвал эрт үедээ дэмжлэг авч чадалгүй явсаар хөгжлийн хоцрогдолд өртөх эрсдэлд

орно доо гэж бодохоор ямар нэг зүйл хийхгүй бол болохгүй санагдсан. Миний хувьд хөрвөж чадах болох хамгийн ойрын салбар маань аутизмын хүрээний эмгэгтэй хүүхдүүдэд дэмжлэг үзүүлэх байсан тул энэ чиглэлээр гүнзгийрүүлэн судлахаар шийдсэн.

Аутизм бол энгийнээр хэлэхэд харилцааны бэрхшээл юм. Одоогийн байдлаар манайх хагас сайн өдөр бүр аутизмтай хүүхэдтэй эцэг эхчүүд, багш нарт зориулсан цуврал сургалтуудыг явуулж байна. Эцэг эхчүүд, эмээ өвөө, ЕБС-ын багш нарын төлөөлөл хамрагдан суралцдаг. Бид зөвхөн зардлаа нөхөөд хамгийн бага төлбөрөөр энэ сургалтаа явуулдаг. Ер нь өвчнийг хүндэрсэн үед нь эмчлүүлэх нь сэтгэл санаа болон эд хөрөнгө, бие махбодийн асар их хохирол учруулдаг. Шүдний цоорхой томрох тусмаа эмчилгээ удаан, төлбөр ч өндөр болдогтой адил юм. Тиймээс, аливаа бэрхшээлийг аль болох эрт илрүүлж арга хэмжээ авах нь нэгэн насны асуудал болж үлдэхээс сэргийлнэ.

ТАВ.

ХӨГЖЛИЙН ТӨВД ХАМРАГДАЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВАХЫН ДАВУУ ТАЛ ЮУ ВЭ?

Дэмжлэгтэй өсөх, дэмжлэггүй өсөх хоёр эрс ялгаатай шүү дээ. Авьяас чадвар 1%, хүчин

чармайлт 99% гэдэг. Хэн ч урсгалаараа яваад байж болно.

Сүүлийн арваад жилд дэлхий дахинд тархи судлал эрчимтэй хөгжиж байна. Эрдэмтэд, хүн амьдралдаа өөрийн нөөц чадварын ердөө багахан хувийг ашиглаж байна гэдэг. Тэгвэл таны хүүхдэд, нээн илрүүлж хөгжүүлж чадаагүй асар их далд уурхайн баялаг нууцлагдсан байгаа. Үүнийг хөрсөн доор нь булаатай үлдээчихвэл хайран. Нээн илрүүлж гаргаж ирэхэд нүсэр том тоног төхөөрөмж ч хэрэггүй. Ердөө л та бидний дэмжлэг чухал байна.

Эцэг эхчүүд сургуульд дөнгөж орсон хүүхдээ сууж сурахгүй, толгойны өвчин болж байна гэдэг. Гэтэл, анхаарлаа төвлөрүүлэх энэ чадвар 0-3 насанд бий болдог суурь чадвар юм. Хожим сурч болох ч, зүгээр зөнгөөрөө эцэг эх, хүүхэд хэн хэн нь стресстэхгүй сурчихаж болох байсан энэ чадварт нэлээн чармайлт гаргаж, үглэж дуулж, хүүхдээ ч өөрсдийгөө зовоож сурах болдог. Ер нь тэгээд эцэг эхчүүдийн маань хувьд хүүхдээ сайн сайхан, зөв төлөвшилттэй байгааг харах нь хичнээн их аз жаргал билээ. Хүүхдээ зөв хүмүүжүүлж байгаадаа эргэлзэх нь эцэг эхчүүдийн хувьд том стресс байдаг бол ээж аав хоёр хоёулхнаа зүтгэснээс мэргэжлийн хүмүүстэй хамтдаа багаараа ажиллавал илүү сайн, үр дүнтэй биз дээ.

“

Бизнесийн зорилго нь зөвхөн ашиг олох явдал бус нийгмийн сайн сайханд ч хувь нэмрээ оруулах боломж юм. Тиймээс шинэлэг зүйлс нэвтрүүлж, уян хатан шийдвэр гаргаж ажиллахыг бид зорьдог.

”

Манайх ХХК-ын захирал
Б.ЗОЛЖАРГАЛ

“

Аливаа бизнес нь нийлүүлэгч, харилцагч, хэрэглэгч гурвын зогсолтгүй үргэлжлэх хамтын ажиллагаа юм.

”

Номункондитер ХХК-ы
Дархан салбарын эрхлэгч
Ц.ӨЛЗИЙБАЯР

“

Төмөр зам дээр өнгөрөх
гал тэрэгний чимээ яг л
хөгжмийн хэмнэл шиг.
Сэтгэл санаа тайван үед
уянгалаг сайхан, анхаарал
төвлөрөөгүй таагүй үед үг
ая нь нийцээгүй дуу шиг.,
хариуцлагатай мэргэжил”

УБТЗ вагон ашиглалтын
депогийн /ВУД-3/ харьяа
Салхит техник үйлчилгээний
газрын ахлах вагон үзэгч

Б.АРИУНГЭРЭЛ

БИД ӨӨРСДИЙН УР ЧАДВАРАА ЭКСПОРТОЛДОГ

Монгол улсад Япон компаниудын эмбэддэд систем, үйлдвэрийн автоматжуулалт хөгжүүлэгч "KITU" ХХК-ыг үүсгэн байгуулагчдын нэг, Ерөнхий менежер

Толягийн **ИЖИЛБАЯР**

Манай улс импортлогч улс тул мөнгөн урсгал ихэвчлэн гадагшаа байдаг. Харин танай компаний тухайд ур чадвараа борлуулж \Outsourcing\ гадны зах зээлээс доллар оруулж ирдэг технологийн компани. Энэ талаар болон үйл ажиллагааныхаа онцлогийн тухай тодруулж ярьж өгөөч?

Өөрөөр хэлбэл, бидний амьдралд түгээмэл хэрэглэгддэг электрон бараануудын хөгжүүлэлтийг гэрээгээр энд Монголдоо хийдэг юм л даа. Автоматжуулалт, роботын технологиудыг гол төлөв хөгжүүлж байна.

Компанийх үйл ажиллагаагаа хэзээ, хэрхэн эхлүүлж байв?

Буцах тухайгаа ажиллаж байсан компанийхаа удирдлагад хэлэхэд Монголдоо компани байгуулаад төслүүдээ үргэлжлүүлэх саналыг тавьсан. Тиймээс ирээд компани байгуулсан. Одоо нөхөр маань төслүүдээ хариуцаад, би гэрээ хэлэлцээр болон бусад менежментийн ажлуудаа хариуцаад ажиллаж байна.

Танайх хичнээн ажиллагсадтай вэ?

Тиймээ ээ, манай улсад үйлдвэрлэл хөгжөөгүйн улмаас ихэнх бараа бүтээгдэхүүнээ бид гадаад зах зээлээс авдаг тул манай мөнгөн урсгал гадагшаа чигтэй байгааг бид бүгд мэдэж байгаа. "KITU" ХХК-ы тухайд өөрсдийн ур чадвараа экспортолдог гэж ойлгож болно. Бид Япон улс дахь харилцагч байгууллагуудын захиалгаар электроник суурьтай, системийн удирдлага хөгжүүлдэг.

Нөхөр бид хоёр хоёулаа Япон улсад 13 жил энэ чиглэлээр суралцаж, ажиллаж байгаад ирсэн. Би Канзавагийн Их сургуульд суралцаж, "Hi Tech Lab", "Topro Techno" зэрэг компаниудад дизайн болон хиймэл оюун ухаан хөгжүүлэгч инженерээр, нөхөр маань системийн инженер, электроник талдаа ажиллаж байгаад 2016 онд бид нутаг буцах шийдвэр гаргасан юм.

Дөрвөөс тавуулаа ажилладаг. Цаашид хүний нөөцөө нэмэгдүүлэх хүсэлтэй байгаа. Дарханд ирэхээсээ өмнө жил гаруйн хугацаанд Улаанбаатарт ажиллаж байсан. Тэнд байсан бүрэлдэхүүнээрээ бүгд ирсэн. Бид хоёр хоёулаа Дарханд төрж өссөн болохоор, очиж амьдрана

гэсэн бодолтойгоор ажлын сонгон шалгаруулалтаа хийж, цаашид Дарханд суурьшин ажиллах боломжтой хүмүүсийг авсан. Хүний нөөцөө нэмэгдүүлж, чадварлаг залуусыг эх орноосоо гадаад зах зээлд ажиллах боломжоор хангаж, хамтран ажиллах бодолтой байгаа.

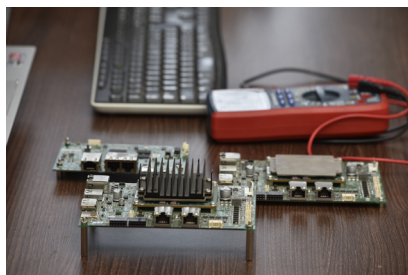
Цаашдын зорилгоо хэрхэн харж байгаа вэ? Нууц биш бол хуваалцаж болох уу?

Манай инженерчлэлийн түвшин орчин үеийн шийдлийн хувьд дэлхийтэй хөл нийлүүлж, үнэлэгдэхүйц хэмжээнд байдаг. Цаашид бид АНУ-ын болон бусад өндөр хөгжилтэй улс орнуудын зах зээлд гарч ажиллахыг зорьж байгаа.

Монголдоо хэрэгжүүлсэн тодорхой төслүүд байгаа юу?

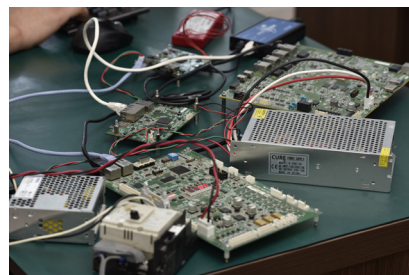
Ирснээсээ хойш цөөн хэдэн ажил хийсэн. Тухайлбал, лабораторийн шингэн бодисыг жигд урсгаж, нэг хэмээр таслах автоматжуулалтын төсөл болон хүлэмжийн дулаан гэрэл мэдрэгч хийж байсан. Бас Дарханд зохион байгуулагдсан инновац, технологийн чиглэлийн нэг уралдаанд оролцож агаарын чанар шалгах төхөөрөмжөөр шагналт байранд орж байсан.

Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбооноос АНУ-ын ЭСЯ-тай хамтран зохион байгуулж байгаа Бизнес

эрхлэгч эмэгтэйчүүдийг дэмжих AWE \Academy for Women Entrepreneurs\ хөтөлбөрт хамрагдаад сэтгэгдэл ямар байгаа вэ?

Монголдоо ирээд анх удаа ижил зорилго, мөрөөдөлтэй бүсгүйчүүдтэй танилцаж, бие биеэсээ суралцаад явж байгаадаа баяртай байгаа. Төслийн хүрээнд Хавайн ИС-ийн боловсруулсан платформ дээр 13 модуль хичээл үзэж, хэсэг бүлэг бүр дээр бизнес төлөвлөгөө бичиж байна. Бүгд төгсөхдөө өөр өөрийн бүрэн бизнес төлөвлөгөөтэй болох юм. Миний хувьд сургалтын үйл ажиллагаагаа илүү өргөжүүлэх хүсэлтэй байгаа. Манайх мэдээллийн технологийн чиглэлээр сургалт явуулж, мэдээлэл зүйн олимпиадуудад багш нар, хүүхдүүдийг бэлтгэдэг. Нөхөр бид хоёр олон жил сурсан. Тиймээс ч Монголынхоо боловсролын системд хувь нэмрээ оруулахсан гэж боддог. Боловсорсон иргэдтэй байж л Монгол улс хөгжинө. Өнгөрсөн жил манай бэлтгэсэн хүмүүс улс, орон нутгийн олимпиадуудад амжилттай оролцож, багш

төрөлд хоёр багш улсын олимпиадад нэг нь алтан медаль нөгөө нь шагналт байранд орсон. Мөн ахлах, дунд анги ангилалд олон алт, мөнгө, хүрэл медалиуд авсан. Аймгийн хэмжээнд бол дандаа эхний байруудыг эзэлдэг.

Энэ салбарт ур чадвартай хүмүүсийг бэлтгэхийн чухлыг та хэрхэн харж байгаа вэ?

Өнөөдөр дэлхийд мэдээлэл зүй, IT технологийн салбар маш чухал болж байна. Бүх салбар программ бичдэг болж автоматжуулагдаж байна. Зарим мэргэжил устаж AI орлодог боллоо. Тиймээс үүнтэй хөл нийлүүлж монгол улс хүүхдүүдээ компьютер технологийн суурь, IT чиглэлээр багаас нь бэлддэг болох хэрэгтэй байна. Амжилттай явж чадвал дэлхийн зах зээл бидэнд ойрхон байгаа. Сургалт явуулж байгаагийн маань зорилго ч энэ. Бас багш нарт мэдлэгээ тарааж хуваарилснаараа дараа дараагийн шинэ хүмүүсийг бэлтгэн, нөөцтэй болно. Ерөнхийдөө өөрсдийгөө хувилж байна гэсэн үг. Сайн мэргэжилтнүүдийг бэлтгэх маш чухал байна. Бид хоёрыг олимпиадад оролцог байхад хамт явж байсан залуус, бидний дараагийн үеийнхэн одоо бүгд Microsoft, Google гэх мэт дэлхийд тэргүүлж буй компаниудын тэтгэлэг хөтөлбөрүүдэд хамрагдаад одоо амжилттай ажиллаж байна. Энэ дүр зургаар харах юм бол хүүхдүүдийнхээ суурийг эртнээс зөв тавиад амжилт гаргаад явбал бидний ирээдүй гэрэлтэй байна.

“

Нэг хавтгайд бүгдийг багтааж болдог онцлогтой Монгол зураг бол гайхамшиг. Зураач хүн өөрийн дотоод ертөнцийг ухаан, нүд, гарын ураар гаргаж, өнгө будгаар илэрхийлдэг. Үүнийг шавь нар минь мэдэрч, шинээр бүтээж туурвих хүсэл эрмэлзлэл нь бадарч байгааг харах багш хүний хувьд аз жаргал юм.”

Дарханы Урчуудын эвлэлийн гишүүн, Монгол зургийн Зураач, D-Art урлангийн багш

Ч.НАРАНГАРАВ

КОФЕ ХҮМҮҮСИЙГ НЭГТГЭДЭГ

Эрдэнэт хотын Zaya's coffee shop-ийг үндэслэгч, Олон улсын
Баристагийн холбооны Монгол дахь албан ёсны төвийн
сургагч багш Coffee coach
Мягмарсүрэнгийн **УЯНГА**

**Таньд кофе уудаг хүмүүст
үзэл бодлын ч юмуу эсвэл
хандлагын ижил төстэй зүйл
ажиглагддаг уу?**

Ер нь кофенд дуртай хүмүүс их өөдрөг байдаг шүү. Кофен дахь найрлагууд нь аз жаргалын дааврыг ялгаруулдаг болоод ч тэрүү кофе уугаад хүмүүс хоорондоо муудалцана гэж байдаггүй. Харин ч сайхан ярилцаж байгаад гоё шинэ санаанууд гаргаж, хамтраад ажилласан түүх олон байдаг. Би хувьдаа кофе хүмүүст хамтрах боломжуудыг бий болгодог гэж боддог. Манай үйлчлүүлэгч нар дотор хамтраад бизнес эхлүүлсэн, эсвэл бие биений олж найзалж нөхөрлөсөн хүмүүс олон байдаг. Саяхан нэг үйлчлүүлэгч маань япон хэл сурмаар байна гэхэд нөгөө нь зааж өгөхөөр болж байх жишээний. Ер нь кофегоор дамжуулаад их сайхан ойр дотно харилцаанууд бий болдог.

**Танайх байнгын үйлчлүүлэгч
олонтой юу?**

Олон байгаа. Нээгдсэнээс хойш найман жил үйлчлүүлсэн үйлчлүүлэгч нар ч бий. Манайх байнгын үйлчлүүлэгчийн карттай байгаад, хүмүүс ирэхдээ мартаад байдаг болохоор нь дэвтэр болгож, эндээ хадгалдаг болсон. Бид байнгын үйлчлүүлэгчдээ "Loyalty" \онцгой үйлчлүүлэгч\ – руу шилжүүлэх гэсэн боловч тэд маань энэ хэвээрээ байхыг хүссэн. Тусгай буланд дэвтэрнүүдээ байрлууж, хэн хэзээ ирсэн, хэдий хэрийн бонус цуглуулсан зэрэг нь ил харагдаж байдаг болохоор бие биенээ хараад "Өө тэр ирээд яваа юу" гэдэг. Заримдаа бонусаа нэгэндээ бэлэглэнэ. Их хөөрхөн. Манай бариста нар үйлчлүүлэгчдээ нэг бүрчлэн мэддэг. Кофегоо авахаар ирэхдээ урьдчилж бэлдүүлэх эсвэл таксид тавиад өгөөч гэх

мэтээр харилцаад үйлчлүүлж байдаг. Яг л нэгэн гэр бүл шиг байдаг даа. Уудаг кофегоо найз нөхөддөө амсуулж санал болгох юмуу дагуулж ирсээр байгаад улам олуулаа болж байна. Кофе хүмүүсийг нэгтгэдэг гэдэгт би итгэдэг.

**Та анх яагаад кофе шоп
нээхээр болсон юм бэ?**

Би кофе уух дуртай. Солонгост сурч байхдаа сонирхолдоо хөтлөгдөөд баристагийн сургалтанд сууж байв. Манай нөхөр ч бас бариста. Бас кофе хуурдаг юм. Бид хоёр олон жил солонгост сурч, ажиллаж амьдарч байгаад 2016 онд Монголдоо ирээд хуурсан кофе худалдаалж эхэлсэн. Гэвч хүмүүс төдийлөн мэдэхгүй, кофе байнга хэрэглэдэг хүн ч цөөхөн байв. Тэгээд ерөөсөө кофегоо эхлээд амсуулж танилцуулах хэрэгтэй юм байна гээд "Номин" агуулах худалдаа

дээр анх кофе танилцуулгын буланг нээж байв. Яваандаа кофе сууж уудаг үйлчилгээтэй болгож, хоёр жилийн дараа хотын төвд анхны кофе шопоо нээсэн. Одоо зундаа 3 салбар, өвөл 2 салбараар ажилладаг. Зун street буюу явуулын үйлчилгээг усан оргилуур дээр ажиллуулдаг.

Танай үйл ажиллагааны бусдаас ялгарах онцлог юу вэ?

Манайх олон улсын Баристагийн холбооны Монгол дахь албан ёсны төв. Баристагийн сургалт явуулдаг. Манай бэлтгэсэн олон бариста Улаанбаатар, Дархан, Эрдэнэтэд ажиллаж байна. Мөн бид Hand drip coffee \гар аргаар кофе бэлтгэх\-ны соёлыг түгээж, нэлээн олон төрлөөр гаргаж байна. Цаашид улам хөгжүүлэх хүсэлтэй байгаа.

Найман жилийн өмнө кофег танилцуулж байсантай харьцуулахад одоо хүмүүсийн хэрэглээ ямар болсон бэ?

Тэр үед хүмүүс “Нэг аяга кофе яагаад хоол шиг үнэтэй байгаа юм?” гэж их асуудаг байсан. Харин одоо бол өөр. Кофе нь дэлхийн нийтийн ундааны соёлын томоохон хэсэг бөгөөд кофе шопыг хотын соёлоос салгахын аргагүй гэдэгтэй одоо маргах хүн цөөн гарах биз. Хот хөдөөгүй л хүмүүс кофе шоп-д уулзаж цугладаг болсон. Нэгнийхээ гэрт орж, хүндрэл үүсгэхгүй, эсвэл заавал нэг газар орж хоол идэхгүйгээр найз нөхөд, гэр бүл, хүүхдэдээ цаг гаргах, эсвэл ганцаараа төвлөрөөд суух орон зайг кофе шопууд нөхөж байна.

Танайх кофе эвентүүд зохион байгуулдаг гэсэн. Энэ талаар ярьж өгөөч?

Бид гэртээ гар аргаар кофе \ Hand drip\ хийж уух эвентүүд зохион байгуулдаг. Үр худалдаж аваад яаж уух, амт ялгаа нь ямар байдаг талаар хүмүүс их асуудаг юм. Тийм болохоор манайх 7 хоног бүр үрээ өөрчилж, энэ талаарх мэдээллийг ил тавьдаг. Яг одоо манай бутлагчинд хоёр төрлийн үр байгаа. Нэг нь манай өөрсдийн гаргасан холимог үр, нөгөөх нь Single origing буюу синглээр гарч байгаа. Хүмүүст энэ нь бас тодорхой хэмжээний мэдлэг олгодог.

Кофе огт уудаггүй хүмүүс бий. Олон төрлийн кофеноос хэрхэн сонголт хийхээ мэдэхгүй хүмүүс ч байдаг. Кофе шопоор үйлчлүүлэх сонирхол,

**хэрэглээний хэв маягийг
дагуулан бүтээгдэхүүнийхээ
талаар мэдлэг олгож ажиллаж
байгаа юм байна гэж ойлголоо...**

Кофе шопд зөвхөн кофе зардаггүй шүү дээ. Өөр олон төрлийн халуун, хүйтэн ундаанууд бий. Хүссэнээ авч уугаад, тавтай үйлчлүүлэх боломжтой. Хүмүүсийн мэдлэг бага багаар өөрчлөгдөж байна. Өмнө нь кофе шопд орж ирээд меню дээрх нэрсийг ойлгоход хэцүү байсан бол одоо баримжаатай болж, ядаж латте гэдэг нь сүүтэй кофе гэдгийг мэддэг болжээ. Харин одоо дахин нэг шат ахиулж өөр өөр үр тус бүрийн ялгаа, онцлог амт зэргийг мэдэрч, сонголт хийдэг болоход бид тусална. Эвентүүд ч үүнд чиглэдэг. Жишээ нь, шоколадны амтанд дуртай хүн хар шоколадны амт өндөртэй коломбиа үрээр нэрсэн кофе уувал илүү таатай санагдана. Ингэхээр хэрэглэгч маань дахин нэг түвшин ахих юм. Цаашид кофений хэрэглээ улам бүр өснө гэж би боддог.

**Та бүхэн дараагийн зорилгоо
хэрхэн тодорхойлж байгаа вэ?**

Бид үр хууралт дээрээ түлхүү анхаарч байна. Цаашид ханган нийлүүлэлт рүү орох бодолтой байгаа. Дэлхий нийтээр кофений салбар илүү шинжлэх ухаанч болж, тогтвортой хөгжлийн

зорилгуудыг хангахад анхаарал хандуулж байна. Тухайлбал, кофений тариалалтанд ямар нэг химийн бордоо хэрэглэхгүй байхыг уриалж, хөдөлмөрийн мөлжлөгийг бүр мөсөн устгаж, эцсийн хэрэглэгчдэд очих кофены өртгийг нэмэгдүүлэхгүйгээр, анхны үйлдвэрлэл дээр байгаа хүмүүсийн эдийн засгийг дэмжих тал дээр анхаарч байна. Энэ бүхэнд бид ч бас хөл нийлүүлэх ёстой.

Кофе шопуудад нэг удаагийн хэрэглэгдэхүүнүүдийг өргөн хэрэглэдэг. Энэ нь эрүүл мэндийн хувьд сөрөг нөлөөтэй төдийгүй байгаль орчинд сөрөг нөлөөтэй юм. Хог хаягдлыг бууруулах нь тогтвортой хөгжлийн том зорилт. Тиймээс бид ч бас байнгын үйлчлүүлэгчдээ аль болох өөрийн аягатайгаа ирэхийг уриалдаг. Хэрэглэгчдээ сургаж, хамтдаа суралцаж, жижиг ч гэсэн нийгэмдээ хувь нэмрээ оруулан, зөв мэдлэг мэдээлэл түгээн, зэрэгцэн хөгжих хүсэлтэй байна.

2019-2024 ОНЫ ОНЦЛОХ АЖЛУУД

2019 он

Дархан-Уул аймгийн эмэгтэйчүүдийн холбоо НҮТББ-ыг түүчээлэн ажиллах шинэ удирдлын багийг сонгон томиллоо. Эмэгтэйчүүдийн соёл, нийгэм, эдийн засгийн оролцоог нэмэгдүүлэх, жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах, эмэгтэйчүүдийн эрхийн ойлголт, хандлагыг нэмэгдүүлэх, соён гэгээрүүлэх ажлаар дамжуулан иргэдийн оролцоог идэвхжүүлэх, чадавхжуулах, хөгжүүлэхэд чиглэсэн төсөл, хөтөлбөр үйл ажиллагааг санаачлан хэрэгжүүлж байна.

2020 он

Tedx олон улсын оюунлаг үйл ажиллагааг TedxDarkhan нэрийн дор орон нутагтаа анх удаа зохион байгуулж эхэлсэн. TedxDarkhanWomen, TedxDarkhanStudio, TedxYouthDarkhan, Tedx Camp, TedxDarkhanSalon, TedxDarkhan хэлбэрүүдээр технологи, интертайммент, дизайн, шинжлэх ухаан, хүмүүнлэг зэрэг олон салбарт манлайлагчдын үнэ цэнтэй санаа, амжилтын түүхийг түгээн дэлгэрүүлж эерэг нөлөөллийг бий болгож байна.

2021 он

Салбар бүрийн эмэгтэйчүүдийн эрх ашгийг хамгаалах, тэдэнд хүрч ажиллах зорилгоор Хууль эрх зүйч эмэгтэйчүүдийн зөвлөл, Малчин эмэгтэйчүүдийн зөвлөл, Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн зөвлөл, Асран хамгаалагчдын зөвлөлийг байгуулан салбар салбарын бага хурал, зөвлөгөөнийг тогтмол зохион байгуулан тэдний дуу хоолойг шийдвэр гаргах түвшинд хүргэн ажиллаж байна.

2022 он

Хувь хүний хөгжил, харилцаа, хандлага болон манлайллын чадварыг хөгжүүлэх ЭРТЭЧ ДАРХАН клуб, боловсролоор дамжуулан өөрчлөлтийг манлайлах, илтгэх үр чадвар, англи хэлний мэдлэгийг сайжруулах ТОАСТМАСТЕР ДАРХАН клубыг нийгэмд эерэг нөлөөлөл үзүүлэх зорилготой байгуулан үйл ажиллагааг тогтмол явуулж байна.

Ковид-19 цар тахлыг эрсдэл багатай даван туулахад орон нутгийн иргэдийн сэтгэлзүйн дархлаа, амжиргааг дэмжих "ХАЙРЫН ЦЭНЭГ" аян, "БҮСГҮЙЧҮҮДИЙН БАЗАА" сошиал нэвтрүүлэг, "КОВИДЫН ДАРААХ ДАРХЛАА", "ЛАНТУУ ХҮҮГИЙН БОГЦ" сайн үйлсийн аян, цахим сургалт, уулзалт зэрэг үйл ажиллагааг цахим, танхим хэлбэрээр хүргэлээ.

ТББ-ын тогтвортой үйл ажиллагааг хангах, нөөц бүрдүүлэх зорилгоор "ДАРХАНЫ БҮСГҮЙЧҮҮД", "ДӨРВӨН УЛИРАЛ" торгон алчуурыг урлан үйл ажиллагааг дэмжин ажиллаж байна.

Дарханы урчуудын эвлэлийн уран бүтээлчидтэй хамтран "ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ОРДНЫ УРАН ЗУРГИЙН ГАЛЕРЕЙ"-г үүсгэн байгууллаа. Энэхүү галерейгаар дамжуулан урлагын боловсролыг түгээн дэлгэрүүлж, уран бүтээлчдийн бие даасан "НАРЛАГ МОНГОЛ", "ГҮНЖ" "МОНГОЛ АВДАР", "МЭДРЭХҮЙ" үзэсгэлэнг зохион байгуулсан.

Хүүхэд хамгаалалын чиглэлээр "ХААЛГА", "УХААЛАГ ИРЭЭДҮЙ" төсөл "ОХИД"-ын клуб, "НАНДИН" арга хэмжээ, "АЗ ЖАРГАЛТАЙ ОХИД ХАМГИЙН ХӨӨРХӨН" сургалт, Хүүхдийн эрхийн чимээгүй хэлэлцүүлэг, акц, төсөл хөтөлбөр, үйл ажиллагааг жил бүр тогтмол хэрэгжүүлж байна.

2023 он

ДАРХАНЫ БҮСГҮЙЧҮҮД” сургалтын төвөөр мэргэжлийн чадамж олгох болон хувь хүний хөгжлийн сургалтуудыг тогтмол зохион байгуулан хүүхэд, залуучууд, насан хүрэгчдийн үр чадварыг нээн хөгжүүлж, сургалтанд оролцогчдыг өөртөө ажлын байр бий болгох, эдийн засгийн чадавхитай болгох боломжийг олгон хөгжүүлж байна.

Турк улсын олон улсын хамтын ажиллагааны ТИКА байгууллагын дэмжлэгтэйгээр “ТОСГОНЫ БУУЗ” цехийг байгуулан гэр хорооллын 8-н эмэгтэйд тогтвортой ажлын байртай болгов. УИХ-ын гишүүн Сангийн сайд Б.Жавхлан, Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ-тай хамтран “ЦЭМЦГЭР” халуун ус, угаалгын төвийг бий болгон гэр хорооллын эмэгтэйчүүдийн өдөр тутмын ачааг хөнгөлөн 5-н ажлын байр нэмэгдүүлэн амжилттай ажиллаж байна.

2024 он

Уур амьсгалын өөрчлөлтөд эмэгтэйчүүдийн манлайлал, иргэдийн эрүүл аюулгүй амьдрах нөхцөлийг хангах, агаарын бохирдлыг бууруулахад хувь нэмэрээ оруулах зорилгоор “Утаагүй Дархан” төслийг санаачлан эхлүүлсэн. Төслийн хүрээнд Монгол Базальт ХК-тай хамтран “ПАССИВ ТЕРМОХАУС” загвар байшинг барьж байгуулан технологийн шийдлийг болон дулааны алдагдалгүй, эрчим хүчний хэмнэлттэй, яндангүй байшинг хэрхэн барих аргачлалыг сурталчилан таниулан мэдлэгийг түгээж байна.

Шийдвэр гаргах түвшинд эмэгтэйчүүдийн оролцоог нэмэгдүүлэхэд зорилготой “ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН МАНЛАЙЛАЛ” сургалт, “НУТГИЙН УДИРДЛАГАД ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН МАНЛАЙЛАЛ” зөвлөгөөн, “ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН МАНЛАЙЛЛЫН СҮЛЖЭЭ”-тэй хамтран үр чадвар олгох, чадавхжуулах сургалт, үүлзалтуудыг зохион байгуулж байна.

Канад Сангийн Орон Нутгийн Санаачилга хөтөлбөрийн дэмжлэгтэйгээр “Empowering Teen Mothers - Залуу ээжүүдийн чадавхжуулах” төслийг амжилттай хэрэгжүүлэн орон нутгийн 20 гаруй залуу ээжүүдэд хүрч ажиллалаа. Мөн өсвөрийн хөгжлийн танхимыг байгууллаа.

Гадаад хамтын харилцааг өргөжүүлэн, Нэгдсэн Үндэсний Байгууллага, НҮБ-ийн Хүүхдийн сан, ИБУИНХУ-ын Элчин сайдын яам болон Жайка Монгол байгууллагуудтай хамтын ажиллагаагаа бэхжүүлэн ажиллаж байна.

Монгол улс дахь Америкийн Нэгдсэн Улсын Элчин сайдын яамны дэмжлэгтэйгээр бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийг дэмжих зорилгоор “Empower Her - бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийг дэмжих” төсөл болон АВЕ - Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн академи” төслийг хэрэгжүүлэн 50 гаруй бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдэд хүрч ажиллаад байна.

“

Эрүүл байхын эрхэм
жаргалыг бусдад бэлэглэж,
өвчин зовлонгоос нимгэлж
байдаг нь эмч хүний
жаргал юм. ”

Дархан Нэгдсэн эмнэлгийн
Мэдрэлийн тасгийн эрхлэгч,
Мэдрэлийн их эмч
Ш.УГТАХБАЯР

“

Би Монгол улсынхаа гал
голомтыг бадраан, илч гэрлийг
түгээж, хойч үеийнхээ хөгжлийн
ирээдүйг тодорхойлдог
Эрчим хүчний салбарт ажил
хөдөлмөрөө зориулснаараа
бахархаж явдаг. ”

“Дарханы Дулааны Сүлжээ” ТӨХК-ийн
инженер, хяналтын хэлтсийн дарга

Г.БАДАМГАРАВ

“

“Бурхан хүнийг бүтээсэн, бусдыг нь
барилгачид бүтээсэн” гэж сайхан
үг бий. Барилгачин бүсгүй би эх
орныхоо бүтээн байгуулалтанд
хувь нэмрээ оруулж, 40 гаруй
жилийн хөдөлмөр бүтээлээ
зориулж байна. ”

Хунт- Улз-ХХК, ХАБЭА- ажилтан

Э.ЦЭЦЭГБААТАР

ХИЛ ХЯЗГААРГҮЙ, ХААНА Ч ХҮРНЭ...

“Дархан бэх технологи” ХХК-ыг үүсгэн байгуулагч, Гүйцэтгэх захирал
НЯМДЭЛГЭР

Өнөөгийн хүмүүсийн амьдралыг мэдээллийн технологигүй төсөөлөхийн аргагүй. Та бүхэн анх хэрхэн бизнесийн гараагаа хэрхэн эхлүүлж байв?

Гэр бүлийн хүн маань ШУТИС-ийн Дархан салбар сургуулийг 2013 онд программ хангамжийн инженер мэргэжлээр төгсөж, сүлжээний инженер, системийн администратороор багагүй хугацаанд ажилласан. Би эрх зүйч, нягтлан бодогч мэргэжилтэй. Бид Улаанбаатар хотод ажиллаж, амьдарч байгаад 2017 онд Дарханд ирсэн. Нөхөр маань уугуул Дарханых. Бид бизнесээ хөгжүүлэх талаар удаан ярилцаж байсан ч хараахан шийдвэр гаргаж компани байгуулаагүй,

ерөнхийдөө нэмэлт орлого олох байдлаар ажиллаж байлаа. Нэг өдөр би интернет ухаж байгаад EBusiness.mn сайт руу ороод компани бүртгүүлчихсэн. Тамга тэмдгээ ч авчихав. Ингээд бүх юм албан ёсных болчихоор, цаашид яаж вэ гэдгээ илүү хариуцлагатайгаар бодож эхэлдэг юм билээ.

Мэдээллийн технологийн яг ямар ажлуудыг хийж байна?

Камержуулалт, түүний сэлбэг хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн үйлчилгээ. Мөн байгууллагын сервер, программ хангамж, вэб сайт угсралтын ажлуудыг төрөлжсөн гэрээний үндсэн дээр хийж гүйцэтгэдэг. Ер нь компьютертэй холбоотой бүхий

л төрлийн ажлуудыг хийнэ. Мөн стандартын шаардлага хангасан газраас сэлбэг хэрэгслүүдийг албан ёсны газруудаас нь оруулж ирдэг. Мэдээллийн технологи, программ хангамжийн ажил нь хил хязгааргүй, хаана ч хүрэх боломжтой тул бид зөвхөн Дархан-Уул аймагтаа төдийгүй хаана ч гэрээгээр хамтран ажиллах боломжтой.

Компаниа бүртгүүлчихээд анхны ажлаа хэрхэн авч байв?

Нэг танил эгчийнхээ компанид бид өмнө нь хэд хэдэн удаа дуудлагаар үйлчилгээ үзүүлж байсан юм. Тэгээд компани байгуулсан тухайгаа, мөн байнгын гэрээгээр ажиллах бодолтой байгаагаа хэлэхэд “Өө,

яг манайд хэрэгтэй юм байна. Удирдлагууддаа танилцуулъя” гэсэн. Ингээд анхны гэрээгээ байгуулж байлаа. Одоо ч, бид ил уурхайн үйл ажиллагаа явуулдаг тус компаний камержуулалт, техник хангамжийн үйлчилгээг хариуцан мэргэжлийн outsourcing үйлчилгээг үзүүлсээр байгаа. Ер нь манай олон харилцагч нар говьд байдаг.

Үйл ажиллагаагаа албан ёсных болгож улсын бүртгэлд бүртгүүлснээр танай компанид болон харилцагчдын хувьд ямар давуу талууд бий болсон бэ?

Аль аль талдаа маш олон давуу талууд бий болдог. Үйлчилгээ авагч байгууллагын хувьд мэдээллийн технологийн үйл ажиллагаа, камержуулалт, сервер, программ хангамж зэрэг асуудлууд нь мэргэжлийн найдвартай гарт очсоноор аюулгүй, тасалдалгүй болж байгаа бол манай компаний хувьд эрх зүйн болоод татвар санхүүгийн бичиг баримтуудын бүрдэл хангагдаад, албажаад ирэхээр хамтран ажиллах хүсэлтэй харилцагчдын тоо нэмэгдэж, үйл ажиллагаагаа илүү өргөжүүлэх боломжтой болж байна.

Компанийхаа давуу талыг тодорхойлж хэлээч гэвэл та юуг онцлох вэ?

Манайх үйл ажиллагаагаа албан ёсоор эхлээд жил гаруйн хугацаа өнгөрч байгаа хэдий ч туршлагатай компани. Бид стандарт хангасан мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэхийг чухалчилдаг. Аж ахуйн нэгжүүд, хувь иргэд маань камерийн системд нь асуудал үүсэх бүрт чадах чадахгүй янз бүрийн хүнээс дуудлагын үйлчилгээ авч байгаа нь олон эрсдлийг дагуулдаг. Тухайн байгууллагын сервер, сүлжээний аюулгүй байдал алдагдах төдийгүй камерын системээ засварлах,

дахин өргөтгөх үед стандарт хангагүй техник хэрэгслүүд хоорондоо тохирохгүй болсон байх нь элбэг. Ер нь, хямд үнэтэйг нь бодож сонгосон, ямар үйлдвэрийнх болох нь тодорхойгүй төхөөрөмжүүд хэдхэн жилийн дараагаас зах зээлээс олдохоо больдог. Ийм үед бүх угсралтыг дахин эхнээс нь хийхээс өөр аргагүйд хүрдэг тул иргэд, аж ахуйн нэгжүүд аль болох стандарт хангасан, буух эзэн буцах хаягтай мэргэжлийн үйлчилгээг авч байхыг зөвлөө.

Та Дархан-Уул аймгийн эмэгтэйчүүдийн холбооноос хэрэгжүүлж буй AWE төсөлд хамрагдсан талаарх сэтгэгдлээсээ хуваалцахгүй юу? Төслөөс юу олж авч, сурч байна?

Миний хувьд маш их урам зоригтой байгаа. Ямар нэг шинэ зүйлд суралцахгүйгээр нэг ч өдрийг өнгөрүүлж болохгүй юм байна гэж бодох болсон. Менторуудаасаа болон төсөлд хамрагдсан бусад бизнес эрхлэгч бүсгүйчүүдээсээ их зүйлсийг сурч байна. Зорилгынхоо төлөө алсыг харж, цаг зарцуулж, эхлээд ашиг харахгүйгээр зүтгэж амжилтанд хүрч болдгийг хараад маш их бахархах сэтгэл төрж байгаа. Бүгдэд нь маш их баярлалаа. Та нартаа амжилт хүсье.

“

Эмэгтэй хүнийхээ хувьд би сайн
ээж, гэрийн эзэгтэй, хүний сайн хань
байх төдийгүй, эх орондоо тангараг
өргөсөн цэргийн хүн болж, хэзээд
бэлэн үүрэг хүлээсэн маань миний
бахархал.

”

Зэвсэгт хүчний 330 дугаар
ангийн нууцын дарга
Д.БАЙГАЛМАА

МОНГОЛ ХҮНИЙГ МОРЬ ҮГҮЙГЭЭР ТӨСӨӨЛӨХИЙН АРГАГҮЙ

*“Морь унаач”, морин спортын тамирчин, Биет бус
соёлын өвийг тээгч Соёлын Тэргүүний ажилтан*

Баатарын ТҮМЭННАСАН

**Таныг хүмүүс “Морьчин
эмэгтэй” гэх юм. Содон
сонсогдож байсан. Яагаад
тэгж нэрлэдэг юм бол?**

Би Сэлэнгийн Алтанбулагт хөдөө уяачийн гэр бүлд төрж өссөн. Дарханд суурьшаад 10 гаруй жил болж байна. Ухаан орсон цагаасаа л морьтой ойрхон байж, нэлээн том болтлоо хурдны морь унасан. Одоо морин спортын тамирчин. Сүүлийн жилүүдэд манайд хол, ойрын зайн морин уралдаан, морьт харваа

хөгжиж байна. Дуртай сэтгэлтэй болохоороо мориноос хол байж чаддаггүй юм. Дөч гартлаа л морины дэл дээр давхиж, уралдаж байна. Надад морьтой л ойр байвал сайхан байдаг. Бас хамгийн сайн чаддаг юм маань ч энэ. Орчин цагт морь унана гэдэг мэргэжил болж байна. Олон улсын нэршил нь “Jokey” гэдэг бөгөөд бидэнд хэрхэн морь унаж, харьцах арга техникийг ч зааж байна. Эрлийз адууг унаж, давхих нь монгол мориноос өөр байдаг юм билээ.

**Та анх хэрхэн морь
унаж сурсан бэ?**

Ерөөсөө хөдөөний хүүхдүүдийн жишгээр, дөрөв орчим настайдаа сурсан. Анх морьноос унаснаа сайн санадаг юм. Одоо бодохноо аманд бараг цус амтагдсан. Дараа нь ээж надад яг нэг бүрчлэн зааж сургасан даа. Ээж “Миний үгэнд л зуун хувь ор, тэгвэл унахгүй” гэдэг байсан. Нэг удаа би гэрийн гадаа морьтой очоод “Малгай аваад өгөөч” гэхэд, ээж “Бууж ирээд ав

аа. Тэгэхгүй бол морь чинь үргээд чи унана” гэхэд, би бууж очоогүй юм. Тэгсэн яг л ээжийн хэлснээр болсон. Ах малгай аваад сүр сархийн гарч ирэхэд миний морь үргэж, би жолоондоо орооцолдон нэлээн хол чирэгдсэн. Үүнээс хойш ээжийнхээ үгийг яг дагадаг болсон.

Ер нь миний ээж надад зөвхөн хэрхэн унаж давхихыг төдийгүй морио арчилж асрахын чухлыг ч заасан. Энэ бүхэн надад хожим 1000, 2000 км-ын уралдаанд оролцоход их хэрэг болсон. Харин одоо би охидууддаа ээжээсээ сурсан бүхнээ зааж байна. Бас морь унах сургалт явуулж байгаа. Бараг 1000 гаруй хүнд заасан. Эмэгтэй хүн, ээж хүн сургалт явуулдаг болохоор хүүхдээ аваад ирлээ гээд хүмүүс ирдэг. Энэ их том итгэл, үүрэг гэж би боддог.

Эмэгтэй хүний хандлага өөр гэж боддог байх. Та хэзээнээс сургалт явуулж эхэлсэн бэ? Сургалтынхаа талаарх товч мэдээлэл өгөөч?

Яахав, төдийгөөс өдий болтол би албан бусаар сургалт хийгээд л байж. Ээж намайг сургаж, би хот газрын олон хүмүүсийг морь унахад сургасан. Тиймээс ч “өвлөн уламжлагч” гэж явдаг. Суурин амьдрах болсноор монголчууд мориноосоо хөндийрч, хүүхдүүд гар утаснаас салахаа байлаа. Иймд орчин үеийн хүмүүсийн сэтгэлгээнд тааруулан морь унах албан ёсны сургалт хийе гэж бодсон юм. Малчин хүн ахуйдаа, гэр зуурын ажлаа амжуулах зуураа л энэ бүхний сурдаг. Тиймээс тэднээс “заагаад өгөөч” гэвэл “Үгүй” гэхгүй ч, яг ажил хэрэг болгож цаг гаргахгүй. Зүгээр л, нэг номхон морио зааж өгөөд л орхих нь элбэг. Энэ нь хот газрын хүнд тохирохгүй байгаа юм. Яг албан ёсоор сурахаар төлбөрөө төлөөд ирсэн хүмүүс өөр, аль аль тал нь үүрэгжинэ. Би морь унаж сурах гэж ирсэн хүүхдүүддээ

малгай, өвдгөвч, тохойвч заавал өмсөхийг шаарддаг. Ер нь аюулгүй байдал маш чухал шүү дээ. Хот газрын хүүхдүүд таг төсөө. Морь жаахан ялаархахад л уначихдаг. Морин дээр биеэ удирдаж сураагүй байдаг.

Ярилцлагын маань таны бизнесийн талаар байх ёстой хэдий ч, таныг 1000, 2000км-т уралдаж рекорд тогтоосон гэхээр сонирхол татаад байна. Энэ талаараа ярьж өгөөч. Мориор байтугай машинаар ийм хол явахад нэлээн аяншиж, ядардагсан....

Хоёр удаагийн уралдаанд орсон. Дарханы нэр дээр нэг, Сэлэнгийн нэр дээр нэг уралдсан. 2000км-ийн уралдааны тэргүүн байрын рекордыг эзэмшдэг. Энэ рекорд эвдэгдээгүй байгаа. Мөн огт машинд суугаагүй уралдсан ганцхан хүн байдаг нь би юм билээ. Холын зайд уралдаанчид морио эцээх, морь нь гэмтэх, онхолдож морио алдах зэргээс шалтгаалж дараагийн өртөө хүртэл машинд суух болдог. Харин би нэг ч удаа тэгж машинд суугаагүй. Энэ амжилт тэмдэглэгдсэн байдаг. Ээж минь л намайг ингэж сургасан даа.

Үнэхээр сонирхол татаад байна. 1000, 2000 км-т хэдэн морь сэлгэж уралддаг вэ? Та ямар амжилтаар рекорд тогтоосон бэ?

Мянгад уралдахад зургаан өртөө дамжиж, нийт 35 морь сэлгэдэг. Өртөө бүрт, барианд орсон дарааллаараа морь сугалж, таарснаа сольж унаад давхидаг юм. Энэ нь эртний морин өртөөнөөс санаа авсан уралдаан. Монголчуудын хүн төрөлхтний түүхэнд оруулсан томоохон соёлыг харуулж, танилцуулж байгаа маш онцлогтой уралдаан. Мянган км-т таван аймгийн 30-аад сумын нутгаар уралдаж байсан. Ийм холын зайн морин уралдааныг дэлхийн өөр улс оронд зохион байгуулах боломжгүй гэдэг юм билээ. Нэг удаа АНУ-аас ирсэн индиан эмэгтэй, бас Тайванаас ирсэн гээд гурван гадаад тамирчин оролцож байсан. Тэдний хувьд монголчуудтай, монгол нутагт нь, монгол мориор уралдана гэдэг нэр төрийн хэрэг байдаг. Америк эмэгтэй 1000 км-ээ дуусгаж барианд орж ирээд маш их баярлаж байсан. Барианд биднийг баатар шиг хүлээж авдаг. Ер нь эр зоригийн спорт доо. Би 39 цаг 36 мин 23 сек-ээр рекорд тогтоосон.

Таныг бас морь сургадаг гэсэн. Эмэгтэй хүн эмнэг сургана гэхээр санаанд багтахгүй юм...

Өөө.., тэгээд амьдралын шаардлагаар сурганаа. Би хорь дөнгөж гарч байхаасаа айлын эмнэг сургаж, тав арван цаас олдог байлаа. Одоо ч сургаж байгаа. Морь уналга ажиллуулж байгаа хүн, өөрөө морио аядуу зөөлөн аргаар сургаж авахгүй, цочоогоод байвал морь үргэмхий, догшин зантай болчихдог. Тиймээс, өөрөө л морьдоо сургаж байна. Зайлшгүй шаардлагын улмаас л юм даа. Морьт харвааны “Хан Монгол” клубт орсноор

албан ёсны морь сургагч болсон. Морь сургах гэдэг одоо тусгай мэргэжил болж. Морины сэтгэл зүйтэй хүртэл ажиллана шүү дээ.

Морины сэтгэл зүй гэхээр сонин санагдаж байна?

Морь ёстой ухаантай амьтан. Сайн унаж чадахгүй хүнийг элэглэнэ. Гадаадынхнаар бол бүр тогложихдог \инээ\.. Залхуу нь хүрэх юм бол хөдлөхгүй, гэрээдээ хараад л зогсчихно. Яагаад ч дийлдэхгүй. Тэгсэн атлаа 4,5 настай жаахануудад бол зүгээр л буугаад өгчихдөг. Аясаар нь л байгаад байна шүү дээ. Тийм ухаантай амьтан.

Монгол морины сэтгэл зүй, эрлийз эсвэл гадаад мориныхоос өөр үү?

Маш өөр. Ялгаатай. Гадаад морьд нутаг орондоо хүслээрээ эвцэлдэж, байгальдаа тааваараа өссөн монгол морьдоос сэтгэл зүйн хувьд эрс өөр юм билээ. Зүгээр бодоход л, төрсөн цагаасаа хашигдаж, бэлэн тавьж өгсөн өвс идэж өссөн морьд, өөрөө байгальдаа тал нутагтаа идээшлэж өссөн морь хоёрт ялгаа их байх нь аргагүй юм даа. Бидэнд жокейн сургалт \Ойрын зайн морин уралдааны тамирчин. Эрлийз адуу ихэвчлэн уралддаг\ явуулахдаа цэрэгт ирчихсэн юм шиг хойш урагш нь мөлхүүлээд л, гар дээрээ дарж эргэх зэрэг дасгал хийлгээд байхаар нь анх их гайхаж байв. Тэгсэн аргагүй юм билээ. Эрлийз адуу эзэнтэйгээ ямар ч контакт \харилцаа\ байхгүй. Огцом, нулимс сугартал хурд авдаг. Ётой галзуу. Монгол адуутайгаа бид ханьсаж, хамтарч, зөөлөн аргадаж, аажим хурд нэмж уралддаг. Монгол морь эзнээ мэдэрч, дөрөөн дээрээ өндийхөд л, давхих гэж байгааг мэдрээд цуг ухасхийдэг. Морин дээрээс харвах үед, нэг гартаа нум нөгөө гартаа сум барьсан морьтон дөрөөн дээрээ

өндийгөөд "чүү" гэхэд л монгол морь давхидаг юм. Харин эрлийз адуунд тийм зөн байхгүй. Эзэн хүндээ монгол адуу шиг дотно сэтгэл байхгүй юм билээ. Хэдэн жилийн дараа, жижигхэн биетэй айхтар адуутай, моринд эрэмгий ард түмэн байсан гэнэ билээ гэх яриа төдий үлдэх вий гэж би эмзэглэж боддог.

"Монгол хүний ген морьтойгоо ойрхон байдаг" гэх яриа байдаг. Энэ хэр бодитой вэ?

Яг уржигдархан наадахыг чинь ярьж байлаа. Хотод төрж өссөн, огт морь унаж үзээгүй багш хүүхэн наадам болгоноор морь барианд орохыг хараад будаг шунхаа арилтал уйлдаг гээд ярьж байсан. Энэ зөвхөн

монгол хүнд л байдаг мэдрэмж. Морь барианд орохыг хараад самсаа шархирдаггүй монгол гэж байхгүй дээ. Монгол хүнийг морь үгүйгээр төсөөлөхийн аргагүй.

Таны сургалт явуулаад байгаагийн утга учир ч бас хот суурин газарт төрж өссөн хүүхэд залуусыг морьтой ойрхон байлгах гэсэн хүслээс үүдсэн байх...

Нэг удаа “Цайхун” сургуулийн 173 хүүхдийг хүлээн авахад хөдөө явж, монгол гэрт ч орж үзээгүй хүүхдүүд олон байсан. Шар тостой боорцог, хийцтэй цай анх удаа амсаж үзээд тэд “Ямар гоё юм бэ” гэж байсан. Танхимд суулгаад хөдөөгийн амьдрал, монгол гэрийн зураг үзүүлэх, яг бодит орчин ахуйд нь

очиж мэдрэх хоёр асар их ялгаа бий л дээ.

Одооны хүүхдүүд гар утас, компьютер ширтэж суусаар ихэнх нь хөдөлгөөний дутагдалд орж, модон биетэй, эвсэлгүй болчихсон байдаг. Зарим аав, ээж хүүхдээ авчирч тушаачихаад, заавал морь унуулаад яахав гэнэ. Би тийм хүүхдүүд авах дургүй. Энэ миний зорилго биш. Цаг заваа гарздаж, хөдөлмөр болж байгаагийнх жинхэнэ морь унаж сурах хүсэлтэй хүүхдүүдтэйгээ л ажилламаар байна.

Үнэхээр миний чаддагийг сурах чин хүсэлтэй хүүхдүүд ч ирдэг. “Энэ эгч шиг моринд эрэмгийн больё” гэж хонон өнжин гэрнийхнийхээ чихэнд хонх уясаар байгаад ирсэн хүүхдүүд ч байдаг. Тийм л хүүхдүүдээ олж сургах нь надад сайхан.

Дэлхий даяаршиж байна. Залуучууд хүүхдүүд маань ч гадаадад сурч, ажиллахыг чухалчилах болжээ. Энэ тал дээр та ямар бодолтой байдаг вэ?

Энийг л өөрчлөх гэж, өв соёлоо үлдээж уламжлуулах гэж бид тэмцэж байна. Дэлхий даяаршиж байгаа ч бид ондооших ёстой. “TEDx Darkhan” арга хэмжээ дээр би “Ондоо ээж” гэсэн илтгэлийг тавьсан. Хэлэхийг хүссэн санаа маань ч ийм байсан. Бүгд цаг завгүй энэ нийгэмд нэг хүн ч гэсэн өв соёлоо хадгалж, түүнийг үлдээхэд хамтарч, дэмжиж байвал том хувь нэмэр юм.

Одоо л хийхгүй бол бид оройтно.

“

**“Эмэгтэй хүн өөрийгөө хайрлаж
эхлэсэн тэр мөчөөс гэрэлтэж эхлэдэг”**

**~Өөртөө хайртай байгаарай~
Өөрийгөө хайрлаж сурах нь хайртай
хүмүүсийнхээ төлөө хийж байгаа
хамгийн чухал үйлдэл юм.** ”

Монгол улсын нүүр будалтын Анхны дэлхийн аварга,
ОМС HAIRWORLD дэлхийн гоо сайхны холбооны
тэмцээн хариуцсан захирал, EEGII COSMETICS, ELEN
BEAUTY ACADEMY-ийг үүсгэн байгуулагч, “Алтан
гар” холбооны гүйцэтгэх захирал

Б.ЭНХЧИМЭГ

ТӨСӨЛ БИЧНЭ ГЭДЭГ МӨРӨӨДӨЛДӨӨ ХҮРЭХ ГАЗРЫН ЗУРГАА БҮТЭЭЖ БУЙ ХЭРЭГ ЮМ

“БЭЭНТ” ХХК-ы Захирал, Бизнес зөвлөх
Шинэхүүгийн **ЭРДЭНЭЦЭЦЭГ**

Хүмүүс төсөл бичнэ гэхээр их хэцүү зүйл гэж боддог. Төсөл бичихэд юуг анхаарах ёстой вэ?

Би 19 жил төсөл буюу бизнес төлөвлөгөө бичжээ. Салбар салбарын бизнес төлөвлөгөөнүүдийг бичих амар биш. Олон жил энэ ажлыг хийсэн гэхээр хүмүүс бараг нүдээ аниад бичдэг мэт санадаг. Тийм биш л дээ. Жишээ нь, махны үйлдвэрийн юмуу ноос ноолуурын төсөл бичихэд тухайн салбарыг дахиад судалж, макро болон микро орчныг нь шинжилж үзэхээс эхлээд тухайн компанийг түүх, зах зээлд ямар байр суурь эзэлж байгааг болон одоогийн хүчин чадал, хүний нөөц зэргийг нь тооцож байж авах гэж байгаа хөрөнгө оруулалт бизнесийн үйл ажиллагааг дараагийн түвшинд хүргэж хөгжүүлэх талаар бичдэг. Зарим байгууллагын хувьд бизнес зөвлөгөө авахдаа дараагийн 3-5

жилд хаана хүрэхээ тооцоолоогүй байдаг. Энэ тохиолдолд сүүлийн жилүүдэд бизнесийн хувьд хэрхэн ажилласан, хүний нөөцийн хувьд ямар байсан, маркетингийн хувьд ямар үйл ажиллагаанууд хийсэн зэргийг үндэслэн оношлогоо тогтоож, стратеги төлөвлөгөөг гаргаж өгдөг. Тэгэхдээ бид стартап компани. Бизнес эрхлэгч стартапчуудад тусладаг стартап болоод явж байна.

Бизнесээ анх хэрхэн эхлүүлж байв?

Би Эрдэнэтийн Худалдаа аж үйлдвэрийн танхимд бараг 15 жил ажилласан. Санхүүч, нягтлан бодогч мэргэжилтэй. 2020 онд ковид гарахын яг өмнөхөн, ерөөсөө төслөөр мэргэшсэн юм чинь энэ чиглэлээ бизнес болгож ажиллая гэж зориглоод ажлаасаа гарсан. Бизнесийн зөвлөх үйлчилгээ нь орон нутагт ховор байдаг. Нийслэл

Улаанбаатараас тус үйлчилгээг авахад орон нутгийнхан олон нэмэлт зардлууд \замын зардал, зочны зочид буудал гэх мэт\ гаргадаг тул дөнгөж үйл ажиллагаагаа эхлүүлж байгаа бизнес эрхлэгчдийн хувьд энэ нь өндөр зардалтай тусдаг. Тиймээс орон нутгийнхандаа үйлчилдэг бизнесийн зөвлөх үйлчилгээг өөрийн түршлага, ур чадвар дээрээ тулгуурлан хийхээр зорьсон юм. Би хувьдаа Монгол улс жижиг дунд үйлдвэрлэлээ хөгжүүлж байж ажлын байр бий болгож, хөгжинө гэж боддог. Харин шинэ тутам байгуулагдсан бизнес эрхлэгчдэд маань дараагийн түвшинд гарч хөгжихөд нь зөвлөх үйлчилгээ маш чухал. Хааяа нэг олон улсын байгууллагуудын тусламж дэмжлэгээр ч юмуу, Улсын Их хурлын гишүүдээс өгсөн бэлэн тоног төхөөрөмийг аваад бизнесүүд хөгжихгүй. Харин бизнес эрхлэгчид маань

суралцаж, сэтгэлгээгээ хөгжүүлж байж бизнес нь дараагийн түвшинд гарч дэвжинэ. Зорилго маань ч энэ.

Бизнесээ ковидын өмнөхөн эхлүүлсэн байна. Амаргүй байсан байх. Ямар бэрхшээлүүд тулгарч байсан бэ?

2020 оны 10 сард, Яг ковидын өмнөхөн, оффис сургалтын танхимынхаа гурван сарын түрээсийг өгчихөөд баахан сандал ширээ худалдаж аваад, яг эхлэх гэж байтал онц байдал зарлачихсан. Ингээд орлого олох боломжгүй ч хоосон түрээс төлөх болов. Тэгээд ерөөсөө онлайн-сургалт хийе гэж шийдээд “Хямралын үед бизнесээ хэрхэн амжилттай авч явах” гэсэн сургалтыг хаалттай групп дээр зарлачихав. Сошиалд ажиллах нь миний анх бодсон шиг тийм амар ажил биш байсан. Танхимаар л сургалт явуулж байсан хүн чинь бичлэгээ эхлүүлчихээд өөрийнхөө дуу хоолой, байгаа төрхөөсөө ичэх, хүмүүс янз бүрийн юм бичихээр сандраад буруу зөрүү яриад шууд бичлэгээ унтраачихсан \инээв\.

Юун нэг цагийн сургалт, эхний тэр онлайн оролдлого маань 5 минут л болсон байх. Интернет орчинд хүмүүсийн анхаарлыг татаж ажиллана гэдэг зүгээр нэг санаан зоргоор хийчих ажил биш юм билээ. Одоо ч гэсэн төгс болчихоогүй, алдаж оноод л явна. Ерөөсөө надад чадах юм байхгүй юм байна гээд сэтгэлээр унаж ч байлаа. Стресс ихтэй, шөнө бараг нойргүй хононо. 15 жил тогтмол цалинтай ажил хийж, байнгын орлоготой байсан хүн чинь орлого битгий хэл түрээсийн өрөнд ороод байхаар хүнд байсан. Гэсэн ч урагшаа л хараад явъя гэж өөртөө хэлж байсан. Одоо тэр үеэ бодвол онлайн-ажиллаж сурч байна. Ихэнх харилцагч нар маань хөдөө орон нутгаас. Саяхан “Шинэ хоршоо” төсөл зарлагдахад өөр аймаг, орон нутгуудаас зөвлөх үйлчилгээ

авах санал их ирсэн. Онлайн-сургалт үйлчлүүлнэ гэдэг цэвэр итгэлцэл юм. Сургалт ч бас ялгаагүй. Дан танхимаар ажиллана гэж өөрийгөө хязгаарлах ёсгүй юм билээ.

Юун дээр итгэл төрж, урагшилж байсан бэ?

Өмнө нь олон жил хамтарч ажилласан хэрэглэгч нар маань байсан. Шинэ хэрэглэгч хайхаас илүү тэд дахин сургалт авъя, шинэ төсөл дээрээ зөвлөгөө авъя гээд ханддаг. Нэг хүнд сайн үйлчилгээ үзүүлэхэд тэр нь 10 хүнд хүрдгийн жишгээр л өндийсөн дөө.

Бизнесээ өргөжүүлэх, дараагийн шатанд гаргахад төсөл хамгийн чухал. Магадгүй хэнд ч зориулж бичиж болно. Хөрөнгө оруулагч нарт, банкинд, олон улсын донор байгууллагуудад бүр өөртөө ч зориулж бичдэг. Санаагаа цаасан дээр буулгахдаа юунд хамгийн их анхаарах ёстой вэ?

Улсаас хэрэгжүүлж байгаа бодлогын хүрээнд жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сангийн зээл гэх мэтээр төсөл зарлагдахад чаддаг чаддаггүй янз бүрийн хүмүүс гарч ирээд төсөл бичүүлье

гэдэг. Бүр зарим нь бэлэн төсөл худалдаж авъя ч гэдэг. Миний хувьд үүнд цэнзүртэй ханддаг. Тухайн хүн өөрийн тархинд байгаа “мөрөөдөлдөө” зориулж бизнес төлөвлөгөөгөө бичихгүй л бол яг адилхан хүнсний үйлдвэр байсан ч нөхцөлүүд нь өөр. Таны төсөөлөл, ирээдүйн зорилго, нөөц боломж гээд бүгд өөр шүү дээ. Тиймээс яг өөрийнхөө бодлыг бодитой төсөл болгон бичвэл өөрт хэрэгтэй, биелэх ч боломжтой. Төсөл бичнэ гэдэг ирээдүйн зургаа цаасан дээр буулгаж байгаа хэрэг юм. Зүгээр л толгой дотроо бүгдийг бодоод явах нь та мөрөөдөлдөө хүрэх газрын зураггүй л яваад байна гэсэн үг юм. Хичнээн супер хүн ч мартдаг. Харин миний зүгээс таньд энэ газрын зургаа зурахад тань туслах үйлчилгээг л үзүүлж байгаа юм. Таны санаанд ороогүй, магадгүй мартсан хэдхэн оновчтой асуултуудаар санаа бодлыг тань тодруулж, дүн шинжилгээ судалгаа хийж, мөрөөдлөө цаасан дээр цэгцтэй буулгахад туслах нь миний зорилго.

Бууж өгөх амархан. Харин суралцаж чадвал, та мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх хамтрагчтай бол бизнесээ өргөжүүлж хөгжүүлж чадна.

“

Хүний эрхийн боловсрол
бол байнгын тасралтгүй үйл
явц юм. Үүнийг үр дүнтэй
түгээхэд төр, иргэний нийгмийн
байгууллагууд, хүний эрхийн
активист, хамгаалагч нар, нийт
иргэдийн хамтын ажиллагаа
чухал.

”

Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын
Дархан-Уул аймаг дахь референт

Э.БОЛОРТУЯА

ЦАВ ЦАГААН АЛЧУУР...

**“ЦЭМЦГЭР” төв нийтийн халуун усны газрын Ерөнхий менежер
Юрагийн ЭНХБИЛЭГ**

“Цэмцгэр” Төвийн үйл ажиллагааг удирдах саналыг та анх хэрхэн авч байв?

2023 онд “Цэмцгэр” төвийн засвар тохижилтын ажил дуусах үед Ц.Ганчимэг тэргүүн надад “Чи л энэ төвийг хөл дээр нь босгож чадна. Итгэл найдвар тавьж байна. Их буянтай бас соёл нэвтрүүлэх чухал ажил шүү” гэсэн. Үнэндээ халуун усны газар ажиллуулах нь байтугай өөрөө ч үйлчлүүлж үзээгүй надад анхандаа огт төсөөлөгдөхгүй байлаа. Гэсэн ч саналыг хүлээн авч ажиллаж эхэлсэн.

Тухайн үед тосгонд нийтийн халуун усны газрын хэрэгцээ шаардлага хэр зэрэг байсан бэ?

Үнэхээр үгүйлэгдсэн, жинхэнэ

нүдээ олсон ажил болсон нь мэдрэгдэж байсан. Засвар, тохижилтын ажил дуусаагүй байхад л хүмүүс хэзээ нээгдэхийг нь дахин дахин асуусаар байв. Нээгдээд л манайх хөлд дарагдсан даа. Ноднин яг өдийд шинэ оны өмнө ид хүйтэн тачигнаж байхад, хүсэн хүлээж байсан үйлчилгээгээ авах гэж ёстой бужигнасан шүү. Одоо давхардсан тоогоор сардаа 10.000 орчим хүнд үйлчилдэг. Зөвхөн Тосгоны 1,2,3 дугаар багийн иргэд төдийгүй Ширээ нуруу, Хавцалаас, мөн ойролцоох сумдаас ч хүмүүс зорин ирдэг юм.

Анх ажил авч байсан тэр үетэй харьцуулахад одоо юу өөрчлөгдсөн байна?

Анхандаа яаж ажиллуулахаа

ч мэдэхгүй байлаа. Аажимдаа учраа олоод, ажлын өдрүүдэд өвөө эмээ нартаа, амралтын өдрүүдэд хүүхдүүд, залуучууд ажил хийдэг хүмүүстээ үйлчлэх зохицуулалтыг хийсэн. Мэдээж, шаардлагатай бол эмээ өвөө нар маань амралтын өдөр ч ирнэ л дээ. Эмнэлэгт хэвтэх боллоо гээд хүрээд ирдэг. Гэхдээ амралтын өдрөөр хүүхдүүд бужигначихдаг болохоор өвөө, эмээ нар маань тухтай үйлчлүүлэх хүндрэлтэй байдаг юм. Яаралгүй тайван үйлчлүүлээд, цай ууж тухлаад гарах нь тэдэнд маань ч таатай байдаг. Ер нь тэгээд ажлынхаа

утга учир, үнэ цэнийг ойлгож мэдэхийн хэрээр улам л энэ хэдийгээ яавал сайхан байлгах вэ яавал илүү хүртээмжтэй байх вэ гэж боддог болчихдог юм байна. Эхэндээ ч юугаа ч мэдэхгүй, усанд орж байгаа хүмүүст маань оногдсон минут нь хүрэлцдэг болов уу гээд, өөрийн эрхгүй гэрийнхнээ усанд ороход нь цаг хардаг байлаа...инээв\

Дунджаар хүн хэдэн минутанд усанд ордог юм бэ? Танайх үйлчлүүлэгчиддээ ямар хугацаанд ямар тарифаар үйлчилдэг вэ?

Нэг хүн 30 минутанд хангалттай тав тухтай усанд орох боломжтой юм билээ. Орон сууцныхан бол хэзээ ч усанд орохдоо цаг минут хардаггүй, гэртээ хоёр алхаад л усанд орчихдог бол Тосгоны иргэд маань бүтэн хороолол дамжин гэр бүлээрээ олуулаа очиж усанд орохдоо багагүй хугацаа зарцуулдаг байж. 4-5 хүүхэдтэй гэр бүл долоо хоног бүр усанд орно гэхэд багагүй мөнгө мөн такси унааных нь зардлыг тооцвол бүр их гарна шүү дээ. Манайх насны ангилалаар хамааран тус

тусын үнийн тарифаар үйлчилдэг бөгөөд гэр бүл /хосын/-ийн хөнгөлөлт үзүүлдэг.

Нээрээ тийм байна. Хоёулаа тооцож үзье?

Дунджаар нэг хүн 3000 төгрөгөөр усанд орлоо гэж бодоход 5 ам бүлтэй айл долоо хоног бүр 15.000, сард хамгийн багадаа 60.000 төгрөг зарцуулахаар байгаа биз. Тэгэхэд орон сууцныхан ахуйн хэрэглээ, унд, усанд орох гээд бүх хэрэгцээгээ хангаад сардаа дунджаар 30.000 орчим төгрөг усны хэрэглээнд зарцуулдаг. Тэгэхээр Тосгоныхон маань маш их мөнгө зөвхөн усанд орох буюу цэвэр, цэмцгэр байх хэрэгцээндээ зарцуулж байгаа биз. Тэгэхээр гэрээсээ ойрхон манай төвөөр үйлчлүүлснээр өрхийн эдийн засагт тодорхой хэмнэлт гарч байгаа байх гэж боддог. Манайх бас эндээ жижиг хэмжээний хувцас угаалгын газартай болсон. Ингэснээр маш олон хүний ажлыг хөнгөвчилж

байгаа. Ялангуяа ээжүүдийн. “Танайд угаах юмаа өгчихөөд ажлаа хийж, хувийн бизнес, өрхийн үйлдвэрлэлээ эрхэлж, өөрсөддөө болон хүүхдүүддээ цаг заваа зориулах боломжтой болж байна” гэх хүмүүс олон болж байгаад баяртай байдаг.

Үнэхээр эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөрийг маш их хөнгөвчилж байгаа юм байна...

Манай тосгонд 3 хүүхэдтэй, 5-6 хүүхэдтэй айлүүд олон байдаг. Өрх толгойлсон ээжүүд ихтэй. Эхэндээ угаалганд өгч буй хувцасныхаа халаасыг шалгахгүй, өнгө, овор хэмжээгээр нь ялгахгүй бөөгнүүлээд аваад ирдэг байснаас хэн хэндээ цаг удах, технологийн горим алдагддаг байсан бол одоо ойлголцоод хандлага өөр болсон. Бүх угаах зүйлсээ өнгө, хүүхэд том хүнийхээр нь ялгаад ирдэг болж байгаа нь үйлчлүүлэгчийн ч, манай төвийн ч соёл, харилцаа, хэн хэндээ итгэлтэй, хүндлэлтэй ажиллах нь сайжирч, угаалга ч чанартай урамтай ажиллаж

байна.

Танайх ариун цэвэр, халдвар хамгааллын дэглэмийг хэрхэн сахиж ажилладаг вэ?

Манайх үүдэндээ цав цагаан алчуур тавьсан байгаа биз. Энэ бол нөлөөлөл. Бид өөр өнгийн алчуур тавьдаггүй. Цав цагаан алчуур дээр хүн бохир гутлаараа гишгэдэггүй. Хааяа нэг хэнэггүй нөхдүүд гишгэнээ. Гэхдээ нэг гишгэнэ, хоёр гишгэнэ, дахиад гишгэхгүй. Зог тусаад гутлаа тайлдаг эсвэл улавч өмсөөд орж ирдэг болсон. Тиймээс энэ цагаан алчуур манай нүүр царай юм. Яг энэ алчуур шиг бид бүх зүйлсээ цэмцгэр, цэв цэвэрхэн байлгаж, ариун цэвэр, халдвар хамгааллын шаардлагуудыг бүрэн хангаж ажилладаг. “Цагаан алчуур” бол манай бүх юм цэвэрхэн, та ч бас цэвэрхэн байгаарай гэдгийг бас сануулж, үйлчилгээ, харилцаа хандлагаараа бие биедээ итгэлцэлтэй байгаагийн илэрхийлэл. Соёлжилт эндээс л эхэлнэ.

“

Катеринг үйлчилгээг хүргэхэд дагаад хайр ирдэг. Үйлчлүүлэгчдийнхээ баярт мөч бүрт хамт байдаг болохоор бид сэтгэлээ зориулан урладаг. Хоол тэр дундаа ширээ засах урлаг бол сэтгэлээр дамжуулан хүний амтлах мэдрэмжид хүрч буй эрхэм тансаг хүртэхүй юм.

”

“Амга Даашз” ХХК-ы захирал, “Эрхэс”
төвийг үүсгэн байгуулагч

Ш.САЙХАНЦЭЦЭГ

“

Бид хумс заслын салбарт чанар
стандартыг тогтоогч болохыг
эрмэлзэн үйлчлүүлэгчиддээ
аюулгүй, эрүүл ахуйн шаардлага
хангасан дээд зэргийн үйлчилгээг
үзүүлэхийн зэрэгцээ, нийгмээ
ээрэгээр өөрчлөхөд хувь нэмрээ
оруулахыг зорьж байна.

”

Lunail studio -хумс заслын салоныг үүсгэн
байгуулагч, NailArtist
З.САРАНЧИМЭГ

“

Өнөөдрийн ашиг орлогоос илүү
ирээдүйн үнэ цэнийг бүтээхийн
тулд хэрэглэгч, үйлчлүүлэгчиддээ
сэтгэл ханамжийг өгөх нь хамгийн
чухал.

”

Бизнес эрхлэгч
Б.ХУЛАН

БИЕИЙН ӨӨ СЭВИЙГ ДАРЖ, ГОО САЙХНЫГ ТОДРУУЛЖ ӨГӨХ НЬ ОЁДЛЫН АЖЛЫН ЧУХАЛ ХЭСЭГ

“BOLOROO'S FASHION” салоньг үүсгэн байгуулагч, оёдолчин
Буриадын БОЛОРМАА

Хол ойрын захиалгад дарагдсан энэхүү оёдлын сало́наа та анх хэрхэн нээж байв?

Би 2007 онд ШУТИС-ийг оёдлын технологич мэргэжлээр төгссөн л дөө. Төгссөнөөсөө хойш өнөөдрийг хүртэл оёсоор, урласаар байна. Намайг бага байхад аав, ах хоёр юм их оёдог, ээж маань нэхмэл хийдэг байв. Тэднийгээ харж, зарим зүйлд нь тусласаар байгаад оёх, урлах дуртай болсон доо. Оёдлын сало́наа нээх тухайд бол, би 2015-2020 онд Эрдэнэтийнхээ Бизнес хөгжлийн төвд оёдлын технологич багшаар ажиллаж байсан юм. Тэр үеэс л ер нь өөрөө бие дааж үйл ажиллагаа явуулье

гэж бодоод явсан. Яахав, хааяа захиалгаар хүмүүст дээл хувцас, эд зүйлс оёж өгдөг байсан л даа. Тэгээд зориг гаргаад анх хоёр машинтайгаар захиалгын оёдлын газраа нээж байлаа. Эхлээд хотын

төвд түрээсийн байранд үйл ажиллагаагаа явуулж байгаад, дараа нь нөхөртэйгөө ярилцаад гэрийнхээ хажууд одоогийн энэ ажлын байраа барьж, ашиглалтанд оруулсан.

Төвөөсөө жаахан зайдуу ч танай гадаа захиалагч нарын хөл тасардаггүй бололтой. Сая ирэхэд хэд хэдэн машин зогсож харагдана...

Хаанаас ч зориод ирдэг захиалагч нартаа маш их баяраж явдаг. Тэд маань Эрдэнэтийн зарын группүүд дээр сайн оёдолчин хайсан хүмүүсийн постонд намайг санал болгосон байх нь их. Захиалгадаа дарагдаад л байгаа.

Та өөрийнхөө оёдол, загварын онцлогийг юу гэж хэлэх вэ? Яагаад таны үйлчлүүлэгч нар танаар урлуулах дуртай байдаг гэж боддог вэ?

Миний бодлоор сонирхогч болон мэргэжлийн хүний хооронд ялгаа их байдаг байх. Би аль болох захиалагчийнхаа биеийн онцлогт тохируулан тухайн хүний өө сэвийг дарах эсвэл гоо сайхныг нь илүү тодруулж өгсөн эсгүүр загварыг гаргадаг. Орон нутагт тийм оёдолчид цөөхөн байдаг. Энэ л миний онцлог гэж бодож байна. Цаашид үндэсний хэв шинжийг шингээсэн орчин үеийн загвартай, биед эвтэйхэн өөрийн нэрийн брэндийг гаргана

гэж бодож байгаа.

Энд ихэвчлэн монгол хувцаснууд харагдаж байна. Та яг ямар төрлийн хувцас эдлэл хийдэг вэ?

Үндэсний дээл хувцас төдийгүй европ загвараар ч урлана. Ихэвчлэн, тухайн захиалагчийн хүссэн цор ганц загвар байдаг болохоор шууд л аваад явчихдаг юм. Надад үлддэггүй л дээ \инээв\.. Сүүлийн үед урлагийн, бүжгийн даашинзнууд их хийж байгаа. Ер нь бүх төрөл загвараар урлана. Бас би чихмэл тоглоомууд хийх дуртай. Саяхан Орхон аймгийнхаа бэлгэдэл арсланг нэлээн их хэмжээгээр хийж өгсөн.

Оёдолчин мэргэжлийн хамгийн сайхан нь юу вэ?

Сэтгэлээ шингээж урласан хувцсыг маань өмсөөд "Ямар гоё юм бэ. Баярлалаа" гэх

үйлчлүүлэгчээ хараад өөрөөрөө, ажил мэргэжлээрээ бахархдаг. "Намайг гоё харагдаж байна. Энэ хувцсаа хаанаас авсан бэ гэж хүмүүс их асууж байна" гэх үйлчлүүлэгчийн маань үг надад урам зориг өгч, аз жаргалтай болгодог доо.

Дархан-Уул аймгийн Эмэгтэйчүүдийн холбооноос хэрэгжүүлж буй бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийг дэмжих төсөлд хамрагдсанаар та юуг олж авч байна, юуг сурч мэдэж байна?

Миний бизнес зөвхөн монголоор хязгаарлагдах ёсгүй юм байна гэдгийг олж харсан. Жижигхэн гэрэл асчихсан, маш их сэтгэл хангалуун байгаа. Төслийн сургалтууд дуусахад өөрийн гэсэн нэлээн чамбай бизнес төлөвлөгөөтэй болох байх гэж бодож байна.

Баярлалаа таньд. Амжилт хүсье.

ДАРХАНЫ БҮСГҮЙЧҮҮД СУРГАЛТЫН ТӨВ

“ДАРХАНЫ БҮСГҮЙЧҮҮД” сургалтын төвөөр мэргэжлийн чадамж олгох болон хувь хүний хөгжлийн сургалтуудыг тогтмол зохион байгуулан хүүхэд, залуучууд, насан хүрэгчдийн үр чадварыг нээн хөгжүүлж, сургалтанд оролцогчдыг өөртөө ажлын байр бий болгох, эдийн засгийн чадавхитай болгох боломжийг олгон хөгжүүлж байна.

Хаяг:

Дархан-Уул аймаг. Дархан сум.
Эмэгтэйчүүдийн ордон.

Утас:

7735-8486, 7037-7717

“Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл” мэргэжил олгох сургалтын багш, Оёдлын технологич инженер, тэргүүлэх зэрэгтэй багш
Р.ТУНГАЛАГ

Оёдолчин мэргэжлээр сурснаар оёдлын технологи, материалын шинж чанар, оёдлын машин ашиглах зэрэг олон шинэ үр чадваруудыг эзэмшсэнээр хувь хүний хөгжил, амьдралын чанарт эерэг нөлөө үзүүлж хувийн хэрэгцээгээ хангах, орлогоо нэмэгдүүлэх, бизнес эрхлэх зэрэг боломжийг олгож байна.

Төгөлдөр хуурын сургалтын багш, Боловсролын тэргүүний ажилтан
Г.НАНДИНЦЭЦЭГ

Төгөлдөр хуур хөгжмийг тоглож сурах нь урлаг, гоо зүйн өндөр ач холбогдолтой бөгөөд амьдралын эерэг хандлагатай, бие даан хөгжих чадвартай хүн болж төлөвшдөг.

“Үс заслын үйлчилгээ”
мэргэжил олгох сургалтын
багш, “Т-салон”-ыг үүсгэн
байгуулагч
Г.ДУЛМАА

Үсчин мэргэжил нь хүмүүсийн үс засалт, арчилгааг мэргэжлийн түвшинд хийж гүйцэтгэх, тэдний гадаад төрхийг сайжруулах, өөртөө итгэх итгэлийг нэмэгдүүлэхэд туслах урлаг, ур чадвар юм.

D-ART урлангийн уран зургийн
сургалтын багш, Дарханы
Урчуудын эвлэлийн гишүүн,
Монгол зургийн зураач
Ч.НАРАНГАРАВ

Уран зургийн сургалтад суралцсанаар таны хүүхдийн гоо зүйн мэдрэмж болон ургуулан сэтгэх ухааныг хөгжүүлдэг.

D-ART урлангийн уран зургийн
сургалтын багш, Дарханы
Урчуудын эвлэлийн гишүүн,
Монгол зургийн зураач
Б.АРИУНБИЛЭГ

Гэр бүлээрээ хамтдаа очиж, дурсамж бүтээх хамгийн таатай газар бол УРАН ЗУРГИЙН ГАЛЕРЕЙ юм. Уран зурагтай нөхөрлөх нь хорвоо ертөнцийн талаарх бидний ухагдахууныг өргөтгөж, гүнзгийрүүлж байдаг ба түүнтэй харилцаа тогтооход та заавал мэргэжилтэн байх шаардлагагүй. Таны харааг булааж буй тэрхүү бүтээлд хэсэгхэн анхаарал хандуулж, өөрийн мэдрэмж дээрээ буулгаснаар та гайхамшгийг олж харах болно. Эмэгтэйчүүдийн ордны галерей нь зорин ирэх хэн бүхэнд гоо зүйн таашаалыг өгөхийн зэрэгцээ урлагийн боловсролыг дээшлүүлж, нийгэмд эерэг нөлөөллийг түгээдэг.

ХҮҮЧИРХЭГ
Анхныгүүд

МЭДЭЭЛЭЛ, ТАНИН МЭДЭХҮЙН СЭТГҮҮЛ

FOCUS
DARKHAN

- Дархан-Уул аймаг. Дархан сум
- 9096-9006, 8587-0991
- starlightxd964@gmail.com
- FOCUS studi